

Česká zemědělská univerzita v Praze

Fakulta tropického zemědělství

Katedra ekonomiky a rozvoje

Česká zemědělská univerzita v Praze

**Fakulta tropického
zemědělství**

**Postavení latinsko-amerických indiánů ve
společnosti na počátku 21. století**

Bakalářská práce

Praha 2014

Vedoucí bakalářské práce:

Ing. Jiří Hejkrlik, Ph.D.

Konzultant bakalářské práce:

Ing. Helena Kotková

Autor:

Michaela Šťátková

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma “Postavení latinsko-amerických indiánů ve společnosti na počátku 21. století” vypracovala samostatně a všechny použité literární prameny jsem řádně uvedla v referencích.

V Praze dne 28. dubna 2014

.....
Michaela Št'ástková

Poděkování

Ráda bych touto cestou vyjádřila poděkování mému vedoucímu bakalářské práce Ing. Jiřímu Hejkrlíkovi, PhD. za odborné vedení práce. Dále mé poděkování patří Ing. Heleně Kotkové za poskytnutí cenných rad a připomínek při konzultacích a za trpělivost během celé práce a v neposlední řadě bych chtěla poděkovat paní PhDr. Olze Vilímkové a PhD. a panu PhDr. Přemyslu Máchovi, PhD. za poskytnutí rozhovorů.

Velké poděkování patří i mé rodině a příteli za obrovskou podporu, kterou mi při psaní bakalářské práce projevovali.

Abstrakt

Předkládaná práce je koncipována jako souhrnná studie socioekonomických vlivů, které ovlivňují původní etnika žijící na území Latinské Ameriky. Práce se zaměřuje na detailní studii postavení původních etnik státu Peru. Na základě identifikace konkrétních případů socioekonomických nerovností v postavení indiánů a nepůvodního obyvatelstva jsou hlavními oblastmi zkoumání práce zejména geografické faktory (město vs. venkov), extrémní chudoba, infrastruktura a základní služby, vzdělání, zdravotní péče, vlastnická a pozemková práva, pracovní trh, sociální zabezpečení, genderová problematika a politická participace. Dále je do práce zahrnuta role NGO's, které se angažují v podpoře indiánů v dané zemi a přispívají tak k lepšímu rozvoji a celkové životní úrovni. Cílem práce je vytvořit ucelený náhled na historii a vývoj postavení latinsko-amerických indiánů ve společnosti s důrazem na současnou situaci, na počátku 21. století. K tomuto náhledu byly použity informace získané z vědeckých článků, publikací a statistických databází mezinárodních organizací. Výsledkem práce jsou stále zřetelné a přetrvávající rozdíly mezi domorodými a nepůvodními obyvateli Peru. Hlavními příčinami ovlivňující domorodé obyvatelstvo, jsou zejména diskriminace na základě etnického původu, nerovného postavení mezi muži a ženami a geografická poloha. Práce došla k závěru, že je třeba podporovat a uznávat multi-kulturní a multi-etnický charakter společnosti domorodého obyvatelstva. Zaměřit se na dvojjazyčné vzdělání, které respektuje rodný jazyk domorodého obyvatelstva, zapojovat větší částky veřejných výdajů na vzdělání, zdravotní péči, sociální dávky, apod., chránit vlastnictví jejich pozemků a neohrožovat jejich původní prostředí.

Klíčová slova: Původní etnikum, Peru, domorodé obyvatelstvo, socioekonomická nerovnost, etnické rozdíly, nevládní organizace

Abstract

This submitted work is conceived as a summary study of socio-economic factors that affect the indigenous ethnicities group living in Latin America. The work focuses on a detailed study of the position of indigenous ethnicities of state Peru. According to the identification of specific cases of socio-economic inequalities in position Indians and non-indigenous people are the main areas of my research work especially geographical factors (urban vs. rural area), extreme poverty, infrastructure and basic services, education, health care, proprietary and land rights, labor market, social security, gender issues and political participation. Then the work includes role of NGO's that involve in support of Indians in the country and contribute to a better development and total standard of living. The aim of the work is create a summary preview into the history and evolution of the position of Latin American Indians with an emphasis on the current situation at the beginning of the 21st century. To this preview have been used information acquired from scientific articles, publications and statistical databases of international organizations. The result of the thesis, are still visible and persistent differences between indigenous and non-indigenous people of Peru. The main causes affecting indigenous peoples are particularly discrimination based on ethnic origin, unequal status between men and women and area of residence. The thesis concludes that it is necessary to promote and accept multi-cultural and multi-ethnic character of society's indigenous population. Focus on bilingual education that respects native language of Indians, involve a greater amount of public spending on education, health care, social benefits, etc., protect the ownership of their land and don't endanger their land.

Key words: Indigenous ethnicity, Peru, indigenous people, socio-economic inequality, ethnic differences, non-governmental organizations

Obsah

1. Úvod	1
1. Cíl práce.....	2
2. Metodika práce	3
3. Literární rešerše	5
3.1. Definice Indiána.....	5
3.2. „Mestic“	6
3.3. Latinská Amerika.....	7
3.4. Peru	8
3.4.1. Geografie Peru	8
3.4.2. Politický systém Peru.....	9
3.4.3. Demografie a její vývoj	9
3.4.4. Peru v historických souvislostech.....	12
3.4.4.1. Novodobé dějiny	13
3.4.5. Lidská práva domorodých obyvatel Peru	14
3.5. Socio-ekonomická charakteristika Peru.....	16
3.5.1. Město a venkov	16
3.5.2. Extrémní chudoba	17
3.5.3. Infrastruktura a základní služby.....	19
3.5.4. Vzdělání	22
3.5.4.1. Faktory ovlivňující přístup ke vzdělání	22
3.5.4.2. Základní vzdělání a jeho míry dokončení	22
3.5.4.3. Kvalita vzdělání.....	25
3.5.4.4. Problematika vzdělání u žen.....	25
3.5.5. Zdravotní péče	26

3.5.5.1.	Přístup ke zdravotnickým zařízením	26
3.5.5.2.	Kojenecká a dětská úmrtnost.....	27
3.5.6.	Vlastnická a pozemková práva	29
3.5.7.	Pracovní trh.....	30
3.5.8.	Sociální zabezpečení.....	32
3.5.9.	Genderová problematika.....	33
3.5.9.1.	Nerovnost pohlaví na trhu práce.....	33
3.5.10.	Politická participace domorodých obyvatel.....	36
3.6.	NGO's.....	37
3.7.	Požadavky indiánů ke zlepšení jejich situace	40
3.7.1.	Dvojjazyčné interkulturní vzdělání.....	40
3.7.2.	Sociální programy.....	40
3.7.3.	Ochrana původního prostředí.....	41
3.7.4.	Uznání domorodé kulturní identity.....	41
4.	Závěr.....	42
5.	Seznam referencí	44
6.	Seznam příloh.....	51

Seznam grafů

Graf 1: Podíl městského a venkovského obyvatelstva Peru	9
Graf 2: Podíl obyvatel Peru žijících za méně než 1,25 USD na den, 2000 – 2010	18
Graf 3: Extrémní chudoba – rozdíl městské a venkovské oblasti Peru, 2004 – 2012 ..	19
Graf 4: Přístup k vodním zdrojům – rozdíl městské a venkovské oblasti, 1990 - 2002	20
Graf 5: Přístup ke kanalizaci – rozdíl městské a venkovské oblasti, 1990 - 2011.....	21
Graf 6: Míra dokončení základního vzdělání u dětí ve věku 15 – 17 let, 2002 - 2012.	23
Graf 7: Míra nedokončení základního vzdělání u dětí ve věku 15 – 19 let, rozdíl mezi městskými a venkovskými oblastmi Peru, 2002.....	23
Graf 8: Míra nedokončení základního vzdělání u dětí ve věku 15 – 19 let, rozdíl na základě etnického původu, 2002.....	24
Graf 9: Míra kojenecké úmrtnosti (0 – 1 rok/1000 živě narozených), 1990 – 2012	27
Graf 10: Míra dětské úmrtnosti u dětí do věku 5 ti let, rozdíl v městských a venkovských oblastech, 1990 – 2012	28
Graf 11: Podíl narozených dětí při asistenci kvalifikovaných ošetřovatelů dle geografické polohy matky, 1996 – 2001	29
Graf 12: Porovnání sektorů práce – primární vs. terciární – věk 25 – 49 let, 2012.....	31
Graf 13: Ekonomická aktivita žen na trhu práce v porovnání s muži, 2001 – 2012.....	34
Graf 14: Míra nezaměstnanosti u žen v porovnání s mužskou populací, 2001 – 2012 ..	35
Graf 15: Politická participace žen v letech 1990 – 2013	36

Seznam tabulek

Tabulka 1: Počet obyvatel v roce 1570.....	10
--	----

Seznam zkratk

CEPAL	Comisión Económica para América Latina (Ekonomická komise pro Latinskou Ameriku)
CIA	Central Intelligence Agency
ECLAC	Economic Commission for Latin America and the Caribbean (Ekonomická komise pro Latinskou Ameriku a Karibik)
FAO	Food and Agriculture Organization (Organizace pro výživu a zemědělství)
HDP	Hrubý domácí produkt
IDB	Inter-American Development Bank
IFAD	International Fund for Agricultural Development (Mezinárodní fond pro rozvoj zemědělství)
ILO	International Labour Organization (Mezinárodní organizace práce)
IMF	International Monetary Fund (Mezinárodní měnový fond)
INEI	Instituto Nacional de Estadística e Informática (Národní institut informatiky a statistiky)
NGO's	Non-governmental organizations (Nevládní organizace)
OIT	Organización Internacional del Trabajo (Mezinárodní organizace práce)
OSN	Organizace spojených národů
PAHO	Pan American Health Organization (Pan-americká zdravotnická organizace)
SI	Survival International
UN	United Nations (Organizace spojených národů)
UNESCO	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (Organizace OSN pro výchovu, vědu a kulturu)
UNPFII	United Nations Permanent Forum on Indigenous Issues (OSN stálé fórum pro otázky původních obyvatel)
USD	United States Dollar (Americký dolar)
USIG	United States International Grantmaking
WHO	World Health Organization (Světová zdravotnická organizace)
WTO	World Trade Organization (Světová organizace obchodu)

1. Úvod

Domorodé obyvatelstvo Latinské Ameriky se již v historii potýkalo s diskriminací a nerovným přístupem v mnoha oblastech života. Trpělo mnohem horšími socio-ekonomickými podmínkami než populace jako celek. Kromě vysoké míry chudoby, domorodí obyvatelé Latinské Ameriky museli čelit sociálnímu vyloučení prostřednictvím diskriminace na trhu práce a omezenému přístupu k veřejnému vzdělání a službám zdravotní péče (Hall & Patrinos, 2006).

V současné době tomu není bohužel jinak. Domorodé národy tvoří méně než 5 % světové populace (cca 28 milionů obyvatel v Latinské Americe), ale zahrnují 15 % světové chudiny (IFAD, 2012). I přes významné změny v celkové chudobě, se podíl chudých domorodých obyvatel žijících v regionu, což je téměř 80 %, příliš nezměnil od roku 1990 do počátku roku 2000 (Patrinos & Skoufias, 2007).

Tato bakalářská práce se zaměřuje na současné postavení domorodých obyvatel Latinské Ameriky na počátku 21. století, s odkazem na historické souvislosti. Práce zkoumá, zda byl vývoj v postavení domorodých obyvatel za poslední desetiletí doprovázen skutečným zlepšením jejich socioekonomických podmínek, nebo zda se situace nijak markantně nezlepšila.

Práce v prvních kapitolách zmiňuje definici dvou významných termínů pro celou bakalářskou práci, tj. označení *Indián* a *Mestic*. Další kapitola se týká Latinské Ameriky a jejím obecným charakteristikám. Hlavní a největší část celé bakalářské práce zahrnuje socio-ekonomická charakteristika postavení latinsko-amerických indiánů ve společnosti. Jelikož není možné v rámci bakalářské práce zpracovat všechny etnické skupiny Latinské Ameriky, pro bližší specifikaci konkrétních socio-ekonomických případů, byl vybrán stát Peru. Role nevládních organizací a jejich důležitost pro domorodé obyvatelstvo je pak dále popsána v předposlední kapitole práce. Poslední kapitolu a významnou součást práce tvoří požadavky indiánů ke zlepšení jejich situace.

V závěrečné části bakalářské práce je zhodnoceno současné postavení latinsko-amerických indiánů ve společnosti spolu s příčinami, které jejich postavení ovlivňují.

1. Cíl práce

Cílem bakalářské práce je vytvořit ucelený náhled na vývoj postavení latinsko-amerických indiánů ve společnosti s důrazem na současnou situaci, na počátku 21. století. Tato souhrnná studie socioekonomických vlivů ovlivňující původní etnika žijící na území Latinské Ameriky, se zaměřuje na detailní studii postavení původních etnik státu Peru.

Práce se dále zaměřuje na následující otázky:

- (i) Zlepšilo se postavení latinsko-amerických indiánů ve společnosti s ohledem na historické souvislosti?
- (ii) Jaké jsou hlavní faktory, které ovlivňují domorodé obyvatelstvo Peru a jejich postavení ve společnosti?
- (iii) Jak se NGO's angažují v podpoře indiánů?

2. Metodika práce

Na základě průzkumu sekundárních dat, tj. vědeckých článků a publikací, byla sepsána literární rešerše. Vybrané publikace byly velmi dobrým literárním zdrojem zejména pro ucelený náhled na historii postavení latinsko-amerických indiánů od období předkolumbovského až po současnost. Hlavními publikacemi byly zejména: *Dějiny Latinské Ameriky* od Josefa Polišínského a *Dějiny Bolívie a Peru* od Bohumíra Roedla, které byly velmi dobrým literárním zdrojem zejména pro náhled do historických souvislostí.

Co se týče vědeckých článků, primárním zdroji hledání informací pro tuto práci byly především *Economic Opportunities for Indigenous Peoples in Latin America*, napsané autory Harry Anthony Patrinos a Emmanuel Skoufias v roce 2007; *Indigenous Peoples, Poverty and Human Development in Latin America*, od autorů Gillete Hall a Harry Anthony Patrinos a *The Millennium Development Goals: A Latin American and Caribbean Perspective*, publikované OSN v roce 2005.

Díky vědeckým článkům a studiím bylo možno identifikovat konkrétní případy socio-ekonomických nerovností v postavení indiánů a nepůvodního obyvatelstva, zejména v oblastech geografické polohy (město vs. venkov), extrémní chudoby, infrastruktury a základních služeb, vzdělání, zdravotní péče, vlastnických a pozemkových práv, pracovního trhu, sociálního zabezpečení, genderové problematiky a politické participace. Pro hledání ve vědeckých databázích byla použita následující klíčová slova a jejich kombinace: *původní obyvatelstvo, Peru, vzdělání, zdravotní péče, sociální podpora, pozemková a vlastnická práva původních obyvatel, nerovnost pohlaví, pracovní trh, NGO's v Peru, apod.*

Pro specifické aspekty byl nalezen následující počet článků: Oblast vzdělání poskytla informace v podobě 3 článků, např. *Universal primary education: Are we really so near the goal?* nebo pak Report: *Education for all*; pro oblast zdravotní péče bylo nalezeno o polovinu více než v oblasti vzdělání, tj. počet 6. Na práva domorodých obyvatel byly nalezeny 2 články, pracovní trh měl také 2, genderová problematika měla též 2 články, z nichž jeden byl španělský a nesl název: *Trabajo decente e igualdad de género*. Politická participace domorodých obyvatel byla zkoumána pomocí 3 článků, mezi nimiž můžeme vyjmenovat např. *Indigenous Political Participation: The Key to*

Rights Realization in Andes od Stephanie Selekman. Pro ostatní socio-ekonomické oblasti byly využity např. studie: *Does Culture Matter in Economic Behavior? Ultimatum Game Bargaining Among the Machigenga of the Peruvian Amazon* nebo pak zprávy vydané organizací ECLAC. Shromážděné informace byly porovnávány a citovány.

Faktografická data pomohly shromáždit statistické databáze mezinárodních institucí. Mezi ty hlavní patřily CIA (The World Factbook), INEI, IDB, UNESCO, MDGI, World Bank a CEPAL. Co se týče demografického složení obyvatel Peru, bylo čerpáno ze CIA The World Factbook a INEI. Nedostupná a méně věrohodná data se pak ukázaly být statistické databáze UNESCO a World Bank a naopak INEI a IDB byly databázemi věrohodnými. Klíčovými roky v porovnání byly především r. 1990, 2000 a 2012 a v málo případech bylo možné porovnat data přímo se současností.

Na základě získaných informací byly sestaveny grafy. Podíl obyvatel Peru žijících za méně než 1,25 USD na den byl zkoumán v kapitole o extrémní chudobě. Hlavní statistickou databází byla v tomto případě Světová banka. V případě přístupu k vodním zdrojům a kanalizaci byly využity indikátory MDGs (MDGI), jelikož dokázaly poskytnout vývoj v přístupu za poslední roky. V dalších kapitolách, jako bylo vzdělání nebo zdravotní péče, byly informace čerpány zejména z databází IDB a INEI.

3. Literární rešerše

3.1. Definice Indiána

Definici Indiána není snadné přesně určit. Neexistuje žádné všeobecně přijímané označení (The World Bank, 2011). Mění se v závislosti na historických epochách, kulturním kontextu a místu působení. Kulturní znaky, jakou jsou oděv, jazyk nebo náboženství používané v různých kulturách, zemích a dobách, nejsou ani pevně dané, ani univerzální.

Důležitost s jakou různé kultury připisují k identifikaci svůj etnický původ nebo rasovou kategorizaci, také není jednotná ve všech zemích, kulturách nebo časech. Např. v Peru, Bolívii a Guatemale, definice *indio*, *indigena* a *mestizo*, byly kdysi spíše sociálním hlediskem než etnickým pojetím (Psacharopoulos & Patrinos, 1994).

Jedním z termínů, které se používají pro označení Indiána, je „původní obyvatel“ z anglického překladu „indigenous peoples“ a „domorodý obyvatel“ z anglického termínu „tribal peoples“ (Petrová, 2012). Druhá zmíněná definice byla vybrána pro psaní této práce. Vzhledem k celému konceptu bakalářské práce se právě označení domorodého obyvatele nejvíce „hodila“ pro popis v jednotlivých socio-ekonomických kapitolách.

Existují tři základní způsoby, dle kterých lze definovat domorodé obyvatele: sebeidentifikace, používaný jazyk a geografická poloha. Pokud porovnáme domorodé a nepůvodní obyvatele, je jasné, že nejsou homogenní a že každá populace navíc zahrnuje celou řadu kultur, identit, jazyků, tradic a náboženství.

Určování domorodých obyvatel na základě jazyka může odrážet podceňovanou velikost populace domorodých obyvatel. Během období od roku 1930-2000, velikost populace domorodých obyvatel Peru, kteří mluvili pouze jedním jazykem, klesla z 52 % na 16 %, zatímco velikost populace mluvící dvěma jazyky, se zvýšila ze 47 % na 81 % z celkové populace domorodého obyvatelstva. Tento vývoj odráží integrační snahy peruánských a jiných vlád, s dvojjazyčným vzděláváním, které hraje důležitou roli a představuje první krok v procesu domorodých obyvatel, kteří ztrácejí svůj rodný jazyk.

Sebeidentifikace může vést k podhodnocení, a to zejména, pokud je dotazovanému položena otázka: „Jste domorodým obyvatelem?“. Kvůli diskriminaci a

sociálním předsudkům ve společnosti, to může vést k tomu, že jednotlivec popře nebo bagatelizuje svůj původ (Hall & Patrinos, 2006).

Ačkoli někteří věří, že termín Indián má pejorativní význam, na americkém kontinentu je samotnými domorodými lidmi široce používán. Jedná se tedy především o USA a z jižní části Ameriky pak o Brazílii (SI, 2014a).

Definice, které se od koloniálního období vytvářely a různě přetvářely nebo doplňovaly, je několik. Pro tuto práci byly vybrány 4 definice domorodých obyvatel, které jsou široce přijímány orgány OSN pro lidská práva, Světovou bankou a mezinárodním právem. Tyto orgány uplatňují následující čtyři kritéria k identifikaci domorodých obyvatel (Patrinos & Skoufias, 2007):

- (i) *jsou to potomci původních populací obývajících svou zemi v době conquisty a jako takoví se i identifikují*
- (ii) *mluví odlišným a rodným jazykem a za normálních okolností usilují o to zůstat odlišní kulturně, geograficky a institucionálně raději, než aby se asimilovali*
- (iii) *mají blízký vztah a silnou náklonnost k zemi*
- (iv) *mají tendenci zachovávat odlišné sociální, ekonomické a politické instituce v rámci jejich území*

3.2. „Mestic“

Tento termín se používal zejména v koloniálním období, kdy španělští conquistadoři, tedy dobyvatelé, podnikali své cesty do Latinské Ameriky. Mestic (ze španělského *mestizo*) je označení pro jedince smíšeného původu, konkrétně Španěla a Indiánky.

V době kolonizace Mesticové měnili „strany“ se změnou svého sociálního postavení. Jazyk, oděv a ekonomické aktivity často v této době rozhodovaly, kdo do jaké skupiny patří. Záleželo také na sociálním původu španělského otce. Pokud patřil do vyšší šlechty a jeho mestický syn vyrůstal v rodině otce, mohl být uznán za legitimního potomka a získat i část dědictví. Pokud Mestic vyrůstal v indiánské komunitě své matky, splynul s prostředím a jen stěží se vyhnul placení tributu – daně (Roedl, 2007).

3.3. Latinská Amerika

Latinská Amerika leží na západní polokouli světa. Rozdíly, kterými disponuje, ji činí jedním z nejrozmanitějších regionů světa. Ať už mluvíme o rozdílech geografických, klimatických nebo demografických. Právě kvůli velké diferenciaci není snadné vytvořit obecnou charakteristiku.

Rozmanitost je příznačná i pro latinsko-americkou kulturu. Jak dříve řekl komparatista I. A. Těrtěrjan v jedné publikaci (Polišenský, 1979):

„Koncipovat historii národní kultury některé hispanoamerické země bez ohledu na ostatní, je nemožné.“

Tento region tvoří skupina 18 nezávislých států, které jsou následující: Argentina, Bolívie, Brazílie, Chile, Kolumbie, Kostarika, Dominikánská republika, Ekvádor, El Salvador, Guatemala, Honduras, Mexiko, Nikaragua, Panama, Paraguay, Peru, Uruguay a Venezuela (ECLAC, 2013).

Dle složení obyvatelstva se Latinská Amerika dříve rozdělovala na několik oblastí. Tou první byla tzv. „rudá Amerika“, která se skládala z Guatemaly, Peru, Bolívie a Ekvádoru. V této oblasti 40 – 60 % obyvatel tvořili Indiáni, zbytek převážně mesticové. Druhou oblastí byly státy Mexiko, El Salvador, Honduras, Nikaragua a Panama, kde ve složení obyvatelstva hráli významnější roli naopak mesticové, kteří v zemi tvořili 60 % obyvatelstva. Třetí tzv. „bílou Ameriku“ tvořila Argentina, Uruguay a Kostarika, kde většina obyvatel byla evropského původu. Čtvrtou oblastí byla Chile a Paraguay, kde bylo obyvatelstvo tvořeno z lidí evropského původu a různých míšenců. Pátou oblastí byla tzv. „černá Amerika“, kde 80 – 90 % tvořili černoši, zbytek mulati a běloši. Šestou oblast tvořila Dominikánská republika, kde převažovali mulati. Sedmou oblastí byla Kuba a Portoriko, kde 70 % obyvatel tvořili běloši, zbytek mulati a černoši a poslední oblast se skládala z Brazílie, Kolumbie a Venezuely. V těchto oblastech bylo obyvatelstvo složené z různých etnických skupin (Polišenský, 1979).

3.4. Peru

Peru je země, která má vše potřebné k tomu, aby byla silným hráčem v regionu. Je bohatá na nerostné suroviny a přírodní zdroje. Bohužel zatím tomu tak není. Existuje mnoho faktorů, které přispívají k této obtížné situaci. Tím hlavním viníkem je zde vzdělání, tedy konkrétně jeho nedostatek. Nedostatek patřičného vzdělání zpomaluje Peru od dosažení úspěchu a dalšího vývoje (Bartel et al., 2012).

Nicméně peruánská ekonomika od roku 1999 neustále roste a vyvíjí se. Od roku 2002 vykazuje průměrný růst 6,4 % za rok. V roce 2010 byl růst v blízkosti 9 % a v roce 2011 téměř o 7 %. O rok později, tj. v roce 2012, zaznamenalo Peru největší ekonomický růst v regionu. Hodnota růstu HDP vykazovala v tomto roce 6,3 % (MZVČ, 2014). Přes silné makroekonomické výkonnosti je však Peru pořád závislé na exportu minerálních surovin, kovů a potřebě dovážet potraviny, a více jak 1/3 obyvatel Peru stále žije pod hranicí chudoby (CIA The World Factbook, 2014).

3.4.1. Geografie Peru

Peru leží na západním pobřeží jihoamerického kontinentu. Hraničí s Tichým oceánem, mezi Chile a Ekvádorem a mezi další pohraniční státy patří Kolumbie, Brazílie a Bolívie. V porovnání s ostatními státy je Peru 20. největší zemí na světě a se svou velikostí se řadí na 3. místo Latinské Ameriky. Její rozloha činí 1,285,216 km². Každá oblast Peru dominuje rozdílnými klimatickými podmínkami. Na východním pobřeží, v oblasti tzv. „costa“, vládne suché pobřežní klima.

Druhou oblastí jsou vysoké a robustní Andy přímo v centru země, jinak zvané jako oblast „sierra“. Vegetace se tam mění s nadmořskou výškou. Klima je v této oblasti vlhké a mlhavé. Na jihu And se dva hlavní andské hřbety rozdělují a obemykají náhorní plošinu zvanou Altiplano, na níž leží nejvýše položené jezero Titicaca. Okolí jezera je hojně využíváno indiány, zejména díky mírnému podnebí, které umožňuje obdělávání půdy a pastevectví lam a ovcí.

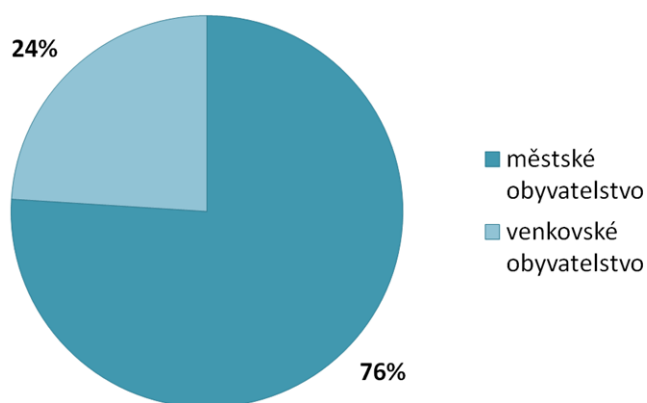
Třetí oblastí je nížinná amazonská oblast ležící východně od And, která je porostlá tropickými lesy zvanými „selvas“. Co se týče přírodních katastrof, postihují zemi zemětřesení, tsunami, povodně, sesuvy půdy a v neposlední řadě nejvíce obávané sopečné činnosti.

3.4.2. Politický systém Peru

Peru je konstituční prezidentská republika, administrativně členěna na 25 regionů a 1 provincii. Současným prezidentem je Ollanta Humala Tasso. Hlavním městem Peru je Lima. Peruánská republika získala nezávislost od Španělska 28. července 1821. Země je členem různých mezinárodních organizací. Mezi nejznámější patří: FAO, ILO, IMF, Interpol, Mercosur, UN, UNESCO, WHO, WTO a další. (CIA The World Factbook, 2014).

3.4.3. Demografie a její vývoj

V roce 2013 celková populace Peru čítala 30 475 144 obyvatel země. Z toho žije 23 054 394 v městských oblastech a 7 420 750 obyvatel ve venkovských oblastech regionu (viz Graf 1). V roce 2000 měla země 26, 000, 080 obyvatel (World Bank, 2014), tudíž růst populace je v zemi patrný a každým rokem se zvyšuje o 2 % (ECLAC, 2002). V současné době má Peru 30 814 175 obyvatel.

Graf 1: Podíl městského a venkovského obyvatelstva Peru (Zdroj: INEI, 2014)

Podle francouzského historika Nathana Wachtela (1973) se počet obyvatel Peru, který podle jeho odhadů činil před příchodem Španělů kolem 8 000 000 obyvatel, zredukoval do roku 1580 na 1 300 000. Někteří historici uvádějí jiné odhady, všichni jsou však zajedno, že zemi postihla po conquistě demografická katastrofa. Hlavní příčina se nepřipisuje válkám a pracovní povinnosti v dolech, ale hovoří se o tzv.

„virovém šoku“, způsobeném neštovicemi, chřipkou, spalničkami a záškrtem. Tedy nemocemi, proti kterým indiáni neměli obranné látky.

Španělský historik Céspedes del Castillo (1972) uvádí pravděpodobnou skladbu a počet obyvatel k roku 1570 následovně:

Tabulka 1: Počet obyvatel v roce 1570

Etnická skupina	Počet obyvatel
indiáni	1 500 000
černoši, mestici, mulati	60 000
Evropané	25 000

Zdroj: Céspedes del Castillo, 1972

Počet indiánského obyvatelstva klesal až do roku 1825, od té doby však zase trvale stoupá. Díky poklesu úmrtnosti a porodnosti počet obyvatel neustále roste (Polišenský, 1979).

Hlavní etnickou skupinou v Peru jsou indiáni, kteří tvoří 45 % z celkové populace. Dalšími jsou pak mesticové s 37 %, běloši 15 %, černoši, Japonci, Číňané a jiní tvoří 3 % (CIA The World Factbook, 2014).

Co se týče rozdělení obyvatel Peru dle geografické polohy, jsou níže uvedené pouze nejvíce zastoupené etnické skupiny v každé oblasti:

- Oblast „*costa*“ obývá skoro polovina Peruánců. Největší podíl této oblasti zaujímají Mesticové s 37 %, kteří žijí v regionech Lima, Cajamarca a Arequipa. Dále zde žijí běloši, zvaní Criollos, což jsou Španělé narození v Latinské Americe (Roedl, 2007), kteří zde tvoří 15 %. Ve větších městech, jako je Trujillo, Piura nebo Chiclayo, se vyskytuje největší koncentrace potomků britských, francouzských, německých, japonských a dalších přistěhovalců. Indiánské obyvatelstvo se začalo do pobřežních oblastí, zejména do Limy, stěhovat před cca 50 ti lety.

- Indiánské obyvatelstvo je situováno především do oblasti „*sierra*“ a zahrnuje 45 % celkové populace, kde nejpočetnějšími etnickými skupinami jsou etnika Quechua a Aymara. Dalšími obyvateli jsou zde Mesticové a Criollos. Andy obývá přibližně 39 % Peruánců.
- Třetí a poslední oblast „*selvas*“ obývá pouhých 11 % celkové populace. Žijí zde indiánská etnika jako Shipibo-Conibo, Urarina nebo Aguaruna. Potomci afrických a asijských přistěhovalců představují poslední 3 % populace (Vránová, 2008).

Úředním jazykem Peru je španělština, kterou mluví 84,1 % občanů. Oficiálními jazyky Peru jsou pak dále Quechua, kterou mluví 13 % Peruánců a Aymara, kterou se dorozumívá 1,7 % populace. Ashaninka je dalším jazykem, kterým mluví 0,3 %. Zbytek populace používá jiný rodný jazyk, včetně velkého počtu menších amazonských jazyků, které tvoří 0,7 %. Ostatní jazyky pak tvoří 0,2 % (CIA The World Factbook, 2014).

3.4.4. Peru v historických souvislostech

Jihoamerické Peru je velice rozmanitou zemí, stejně jako celá Latinská Amerika. Můžeme ji také nazvat říší Inků. Tato dávná indiánská civilizace byla před více než 500 lety tou největší v celé Jižní Americe. Její říše sahala od severu Ekvádoru až po jih dnešního Chile. Zrodila se v oblasti Cuzca a toto stejnojmenné město se stalo politickým a náboženským střediskem říše (Reader's Digest, 1998).

V roce 1533 si ji však podmanili španělští dobyvatelé v čele s Francizcem Pizzarem, stejně jako všechny v té době žijící civilizace. Celé koloniální období až do oficiálního začátku zahájení boje o nezávislost je protknuto boji s různými indiánskými kmeny. Po dobytí země Španěly byli indiáni do jisté míry "pošpanělštěni", ale co se týče jejich tradičního života a umění, zůstala indiánská složka stále živá a silná (Roedl, 2007).

Během kolonizace se indiáni potýkali s příchodem španělských a portugalských dobyvatelů. Po celou dobu koloniálního období indiánské obyvatelstvo zaujímal nejnižší příčeku společnosti, života i vzdělání. Indiáni sloužili jako pracovní síly - otroci. Museli odvádět potraviny a pracovat pro Španěly na základě systému *repartimienta*, zavedeného Kolumbem. Dalším systémem byla *encomienda*, kdy půda i indiáni byli rozdělováni novým majitelům města.

Domorodí obyvatelé umírali hladem a nemocemi, proti kterým nikdo neznal lék. Poté, co se dramaticky snížil počet domorodých obyvatel, jako pracovní síly byli využíváni otroci z Bahamských ostrovů a později i černí otroci z Afriky. Veškerý zisk byl pak dosahován jen bezohledným plněním přírodního bohatství spojeným se skutečnou genocidou, vyvražděním obyvatelstva Antil (Polišenský, 1979).

Peru vyhlásilo svou nezávislost na Španělsku v roce 1821. Zbývající španělské síly byly konečně poraženy roku 1824. Republika však vyrůstala na dezolátních a chaotických ekonomických základech. Válka zanechala velké stopy. Armáda na svých taženích zkonsumovala z velké části zemědělské produkty a dobytek a v místech, kde se delší dobu zdržovala, zanechala za sebou hladovějící obyvatelstvo (Roedl, 2007).

3.4.4.1. Novodobé dějiny

V roce 1879 z prezidentských voleb vyšel vítězně Nicolás de Piérola, jehož vláda je považována za počátek demokratické éry a politické stability, které dosáhl hlubokými ekonomickými reformami.

Léta 1917 – 1930 v Peru byla nazvána časem indiánských povstání a epochou marxismu a indigenismu¹. V těchto dramatických letech došlo k desítkám indiánských vzpour. Země zažila velké ekonomické problémy a růst násilného povstání.

Díky Manuelu Ullou Elíasovi, ministrovi financí, kterého v roce 1980 pověřil Fernando Belaúnde Terry (tehdejší prezident republiky) transformací ekonomiky, přišla země do úplné katastrofy. Hospodářská recese byla tou nejhorší od roku 1930. V podmínkách slábnoucího státu vzrůstaly sociální nepokoje a násilí, vyvolané hospodářskými a sociálními problémy a nejistotami (Roedl, 2007).

Zlom přišel až o několik let později, kdy byl v roce 1990 zvolen prezident Alberto Fujimori. Díky jeho snaze ekonomika prodělala dramatický obrat v dobrém slova smyslu. Roční inflace ve výši 8 000 % se snížila na méně než 20 % a hospodářský růst dosáhl 7 % (Reader's Digest, 1998). Rovněž zahájil boje proti partyzánským skupinám a revolučním hnutím, která úspěšně potlačil. Nicméně, prezidentova rostoucí závislost na autoritářském opatření a ekonomický generovaly nespokojenost s jeho režimem a v roce 2000 odjel do Japonska (Roedl, 2007).

V celém regionu byla reprezentace domorodých národů v politice minimální, ale od roku 1990 viditelně vzrostla a došlo tak k velkým pokrokům (Hall & Patrinos, 2006). V roce 2001 se uskutečnily nové volby, kdy byl do funkce šéfa vlády uveden Alejandro Toledo, první demokraticky zvolený prezident indiánského kečuánského původu. Jak řekla politička Elisa Carrio (Forero & Rohter, 2003):

„Konečně volíme vůdce, kteří vypadají jako lidé, které chtějí reprezentovat“.

V roce 2011 pak novou funkci dostal bývalý armádní důstojník Ollanta Moisés Humala Tasso, který je současným prezidentem Peru. Od jeho zvolení Humala pokračuje v krocích jeho předchůdců a tlačí ekonomiku směrem k tržní politice státu (CIA The World Factbook, 2014).

¹ Indigenismus – politický proud vzniklý na počátku 20. století, požadující spravedlivé postavení utlačovaných andských indiánů ve společnosti

3.4.5. Lidská práva domorodých obyvatel Peru

Domorodé národy našly na politické scéně nadnárodní spojence, kteří se snažili o zřízení norem, zásad a postupů pro práva domorodých obyvatel. Jejich práce byla zásadní pro zřízení ILO, dále Úmluvy týkající se domorodého a tzv. „tribal“ (nebo-li kmenového) obyvatelstva v nezávislých zemích (Úmluva č. 169) a následně byla zásadní pro zřízení Deklarace OSN o právech domorodých obyvatel.

Ve stejné době byl proveden významný pokrok na mezinárodní úrovni, zejména se zřízením UNPFII a zřízením Speciálního Zpravodaje (Special Rapporteur) o právech domorodých obyvatel, obojí zastoupeny v OSN (UNPFII, 2014).

V roce 1989 ILO předložilo Úmluvu č. 169 o domorodém a „tribal“ obyvatelstvu v nezávislých zemích. Úmluva č. 169 zahrnuje politiku týkající se sebeurčení, pozemku, práce, vzdělání, zdraví, sociálního zabezpečení, konfliktu a nezaměstnanosti (ILO, 1989). Od přijetí Úmluvy č. 169 v roce 1991 ji schválilo pouze 13 zemí a 9 z nich je z Latinské Ameriky. Peru tuto Úmluvu schválilo v roce 1994 (Hall & Patrinos, 2006).

Deklarace OSN o právech domorodých obyvatel, byla přijata na Valném shromáždění v září roku 2007. Stanovila minimální normy pro uznání a ochranu práv domorodých obyvatel v různých kontextech po celém světě. Obsahuje následující ustanovení (UNPFII, 2008):

- (i) *Domorodé národy mají právo na sebeurčení, které je vykonáváno prostřednictvím autonomie (čl. 3 a 4);*
- (ii) *Domorodé národy mají právo vlastnit své pozemky a získat zpět svá území (čl. 8.2 (b), 25, 26 a 28);*
- (iii) *Domorodé osoby a národy mají právo plně využívat veškerá práva stanovená v rámci platného mezinárodního a vnitrostátního pracovního práva (čl. 17, odst. 1);*
- (iv) *Státy mají po konzultaci a ve spolupráci s domorodými národy, přijmou specifická (zvláštní) opatření na ochranu domorodých dětí před ekonomickým vykořisťováním a před vykonáním jakékoliv práce, kde je pravděpodobné, že tato práce bude nebezpečná nebo bude bránit ve*

vzdělání dítěte, bude škodlivá ke zdraví dítěte, nebo jeho fyzickému, duševnímu, duchovnímu, morálnímu nebo sociálnímu rozvoji, s přihlédnutím k jejich zvláštní zranitelnosti a významu vzdělání pro jejich oprávnění (čl 17, odst. 2);

- (v) *Domorodé osoby mají právo nebýt vystavené jakýchkoli diskriminačních podmínek práce a, mimo jiné, zaměstnání nebo platu (čl. 17, odst. 3)*

Dále Politická ústava Peru stanovuje (USIG, 2013):

„Nikdo nesmí být diskriminován na základě původu, rasy, pohlaví, jazyka, náboženství, názoru, ekonomické situace, nebo z jakéhokoliv jiného důvodu [Politická ústava Peru, čl. 2 (2)]“

I přesto, že mají domorodé národy oficiálně uvedené rovné postavení ve společnosti, dle výše zmíněných zákonů o právech domorodých obyvatel, skutečnost je jiná. Domorodí obyvatelé Peru jsou stále považováni za tzv. „*second class citizens*“. Diskriminace je doprovázena předsudky o domorodých obyvatelích, pokud jde o nerovné postavení a příležitosti na trhu práce, dále o nerovné postavení ve vztahu ke vzdělání nebo zdravotní péči (ILO, 2009).

Nepůvodní obyvatelé mají i v současné době přednost ve všech směrech. Práva domorodých obyvatel a dodržování těchto práv ze strany vládních orgánů a členů nepůvodních obyvatel, je tudíž stále záležitostí, kterou je třeba řešit pro spokojenost a budoucnost lidského rozvoje domorodých obyvatel.

3.5. Socio-ekonomická charakteristika Peru

Tradiční ekonomická teorie je založena na předpokladu, že všichni lidé sdílejí stejné ekonomické rozhodovací procesy. Nicméně řada experimentálních studií, které provedli např. Henrich (2000), Henrich et al. (2005) nebo Hoff and Pandey (2006) ukázaly, že ekonomická rozhodnutí a reakce na ekonomické podněty jsou silně ovlivněny kulturními rozdíly.

Tehdejší myšlenka vlády, která se týkala integrace domorodých obyvatel do společnosti, byla založená na tom, aby domorodí obyvatelé byli méně odlišní a začlenili se. To ovšem vedlo k velmi špatné politice a od té doby se od ní upustilo, jelikož měla negativní dopady na rozvoj (Patrinos & Skoufias, 2007).

Briggs (2005) uvedl:

„Využití původních znalostí domorodých obyvatel je alternativní způsob, jak podporovat rozvoj v chudých venkovských komunitách v mnoha částech světa“.

3.5.1. Město a venkov

V koloniálním období, konkrétně roku 1687, kdy pobřeží *costa* postihlo velké zemětřesení, byla tato oblast největším producentem a exportérem pšenice v Americe. Ovšem zvrat přišel právě se zemětřesením, které zničilo zavodňovací systémy, narušilo spodní vody a značná část země se stala neplodnou a pokrytou pískem. To způsobilo odchod indiánů do Limy a ostatních přímořských měst (Roedl, 2007).

V současné době je nejvíce domorodých obyvatel Peru soustředěno především ve venkovských oblastech. V porovnání s ostatními „skupinami“ je venkovské domorodé obyvatelstvo považováno za nejchudší. Má mnohem nižší úroveň spotřeby a horší přístup k veřejným službám, zatímco obyvatelé hlavním města Limy disponují vyššími příjmy a rozsáhlejším přístupem ke službám (Hall & Patrinos, 2006).

V důsledku toho vzniká migrace. Domorodí obyvatelé vidí atraktivní ekonomické příležitosti, jak zlepšit finanční majetek své rodiny ve venkovské oblasti a stěhují se do městských částí Peru. Tento proces urbanizace domorodých obyvatel může však ohrozit jejich tradiční způsob života. Tím, že se přestěhují do měst, zvyšují úroveň svého vzdělání, ale ztrácí naopak své tradiční znalosti a kulturu.

To ale není jediný důvod migrace. Dotace aktiv, které poskytují vládní programy, se liší v závislosti na geografické oblasti, stejně jako v závislosti na rozdílech mezi domorodými a nepůvodními obyvateli (Patrinos & Skoufias, 2007). Tento nerovný přístup ke službám, pak způsobuje stěhování domorodých obyvatel do měst.

Geografické faktory jsou spolu s etnickým původem největšími příčinami rozdílů mezi domorodými obyvateli s těmi nepůvodními. Promítají se do všech socio-ekonomických faktorů, které budou popsány níže.

3.5.2. Extrémní chudoba

Hlavním problémem mnoha lidí ve světě, nejen v Latinské Americe, je extrémní chudoba a hlad. Dle UN (2013) existuje ve světě obrovské množství lidí (1 200 000 000), kteří musí vyžít s příjmem nižším než 1,25 USD na den. To velice ovlivňuje jejich základní schopnost začlenit se do společnosti a využívat tak ekonomických příležitostí.

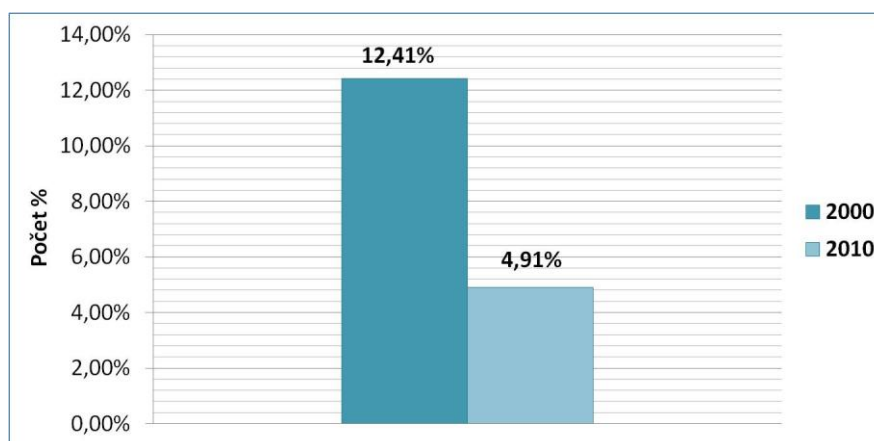
Příčiny extrémní chudoby:

- (i) nedostatečné nebo nízké vzdělání
- (ii) nedostatek příjmů
- (iii) chybějící politická participace
- (iv) diskriminace na základě etnického původu a geografické polohy

To vše jsou závažné překážky, které brání jedincům vymanit se z extrémní chudoby. Nedostatečné vzdělání vede k nízko-placeným zaměstnáním a tudíž nižším příjmům. Nedostatek příjmů nedovoluje jedincům dostatečný přístup k potravinám. To pak dále způsobuje podvýživu, kojeneckou a dětskou úmrtnost, špatný přístup k hygienickým a zdravotnickým zařízením, dochází k vysokému výskytu chorob (HIV/AIDS, malárie a další), absenci k čisté pitné vodě, nedostatečnému bydlení, na základě něhož pak vznikají slumy (odlehlá chudinská místa) a je s tím spojeno spousta dalších těžkostí.

Extrémní chudoba úzce souvisí se všemi ostatními indikátory, které budou blíže popsány v dalších kapitolách.

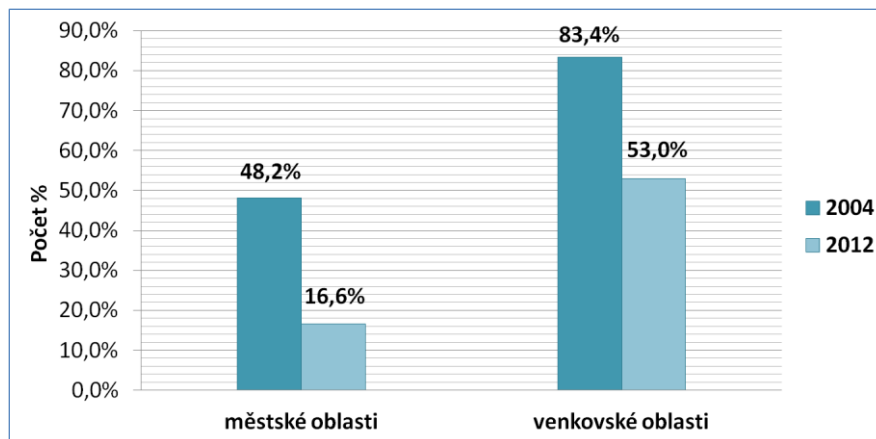
Údaje uvedené níže v Grafu 2, byly použity ze statistické databáze Světové banky (2013). Dle těchto údajů je vidět, že počet obyvatel žijících v Peru za méně než 1,25 USD na den, se snížil z 12,41 % v roce 2000 na 4,91 % v roce 2010, což je o více jak polovinu. Toto zlepšení lze přičíst cíleným programům zaměřených na chudobu v podobě peněžních transferů a sociálních fondů, které se zaměřují přímo na komunitní skupiny, jako je např. program FONCODES - Fondo Nacional de Compensacion y Desarrollo Social (Gyorkos et al., 2009).

Graf 2: Podíl obyvatel Peru žijících za méně než 1,25 USD na den, 2000 – 2010
(Zdroj: The World Bank, 2013)

Přibližně 5 milionů extrémně chudých obyvatel Peru žije v městských oblastech a téměř 16,35 milionů extrémně chudých bydlí ve venkovských oblastech. Jak ukazuje Graf 3, míry extrémní chudoby se od roku 2004 výrazně snížily.

V roce 2004 čítala extrémní chudoba ve venkovských oblastech 83,4 % a v městských oblastech to bylo 48,2 %, což je téměř o polovinu méně než v oblastech venkova. I když se míry extrémní chudoby v obou oblastech výrazně snížily, stále je vidět vyšší extrémní chudoba ve venkovských oblastech (53 %) v roce 2012 než v městských oblastech (16,6 %).

Graf 3: Extrémní chudoba – rozdíl městské a venkovské oblasti Peru, 2004 – 2012

(Zdroj: The World Bank, 2013)

Pokud se ale porovnájí rozdíly v konkrétních městských a venkovských oblastech, je rozdíl ještě daleko markantnější. V roce 2004 byla míra extrémní chudoby v Limě pouze necelá 3 %, zatímco v tom samém roce v andské oblasti Huánuco, to bylo téměř 47 % (INEI, 2014).

V roce 2004 čítala míra extrémní chudoby v Peru na národní úrovni 58,7 %. V roce 2012 to pak bylo již 25,8 % (The World Bank, 2013).

Co se týče sociální programů a jejich pomoci, i tam, kde je jejich pokrytí vysoké, nízká kvalita služeb často omezuje dopad těchto programů na zlepšení výsledků a snižování chudoby (The World Bank, 2006).

Statistiky ukazují, že snížení chudoby v letech 2006 a 2007 v regionu Loreto, které se nachází v oblasti amazonské džungle, bylo vyšší než v jakémkoliv jiném regionu Peru. Přesto více než polovina této oblasti stále žije v chudobě (INEI, 2007).

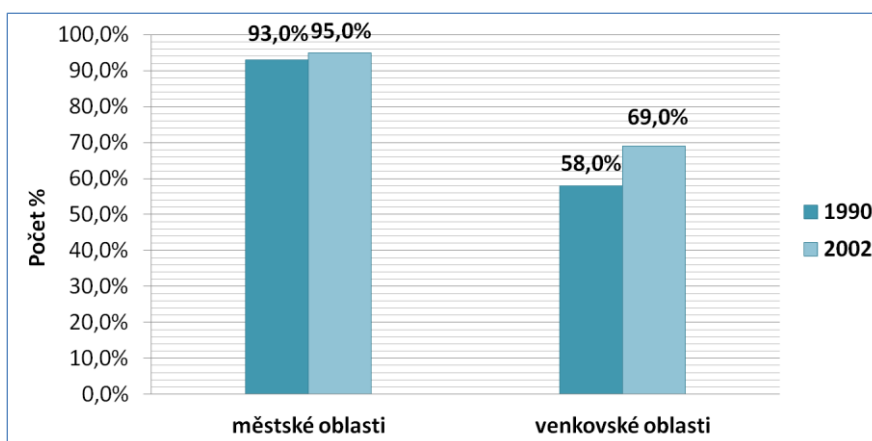
3.5.3. Infrastruktura a základní služby

V Peru existují velké rozdíly mezi přístupem městských a venkovských domácností, co se týče základních služeb, jako je tekoucí voda, kanalizace a elektřina.

Ve všech studiích jednotlivých zemí byla prokázána důležitost zeměpisné polohy obyvatel, která ovlivňuje infrastrukturu a přístup k základním službám, jak již

bylo zmíněno výše. Proto je dostupnost veškerých služeb velmi omezená v odlehlých a venkovských oblastech v porovnání s oblastmi městskými (Patrinós & Skoufias, 2007).

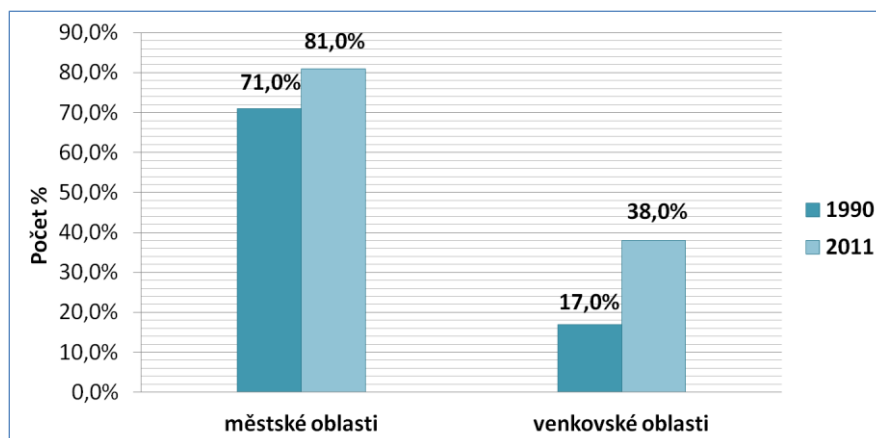
Nicméně vláda čím dál více usiluje o zlepšení situace domorodých obyvatel ve venkovských oblastech. Jak ukazují průzkumy (viz Graf 4), v městských oblastech se trvalý přístup k lepším vodním zdrojům zvýšil o 2 procentní body z 93 % v roce 1990 na 95 % v roce 2002, zatímco ve venkovských oblastech byl vidět mnohem větší posun. Přístup k pitné vodě se zvýšil o 11 % v letech 1990 a 2002, z 58 % na 69 %.

Graf 4: Přístup k vodním zdrojům – rozdíl městské a venkovské oblasti, 1990 - 2002

(Zdroj: MDGI, 2013)

S ohledem na přístup ke kanalizaci, není vývoj tak slibný jako u předchozího indikátoru. Od roku 1990 do roku 2011 se procento zvýšilo o 21 %. V roce 1990 čítalo Peru 17 % a v roce 2011 pak 38 %. I přesto ale, dle studie ECLAC, patří Peru mezi tři nejméně rozvíjející se země v Latinské Americe, pokud jde o vývoj přístupu ke kanalizaci. V případě městské oblasti to bylo 71 % a v roce 2011 pak 81 %, tudíž rozdíl je opravdu obrovský (viz Graf 5):

Graf 5: Přístup ke kanalizaci – rozdíl městské a venkovské oblasti, 1990 - 2011

(Zdroj: MDGI, 2013)

V Peru byl zahájen sociální program zvaný *Juntos* (Programa Nacional de Apoyo Directo a los mas pobres), který byl vyhlášen v roce 2005 s cílem snížit chudobu do roku 2015 ve znevýhodněných venkovských oblastech, počínaje v oblastech nejvíce postižených občanskou válkou (včetně *departamentos* Ayacucho, Huanuco, Huancavelica and Apurimac). Tyto oblasti jsou silně obsazeny členy peruánského domorodého obyvatelstva (Patrinos & Skoufias, 2007).

Program se zaměřuje především na venkovské domácnosti, jak již bylo zmíněno výše, zejména na těhotné ženy, děti, dospívající/mladé, dokud nedokončí střední vzdělání nebo nedosáhnou věku 19 ti let. Program převádí zdroje podmíněné na školní docházku, zdravotní návštěvy a nutriční intervence a navíc zahrnuje průkazy totožnosti, protože kvůli konfliktům mnozí občané nebyli schopni je dostat zpátky a jelikož jsou nezbytné pro přístup k základním službám (Juntos, 2014).

3.5.4. Vzdelání

Vzdělání je klíčovým faktorem pro zlepšení situace domorodých obyvatel Peru a má tudíž zásadní vliv na vývoj jejich postavení ve společnosti. Přispívá k využití mnoha příležitostí na trhu práce a je nejdůležitějším činitelem pro výrazný nárůst příjmů domorodého obyvatelstva (ECLAC, 2002).

Vzdělání má pozitivní vliv na zdraví, rodinné zázemí a celkově na kvalitu života domorodých obyvatel. Utváří identitu a rozvíjí schopnosti porozumění, což je velice důležité při komunikaci s nepůvodním obyvatelstvem (Delors et al., 1996).

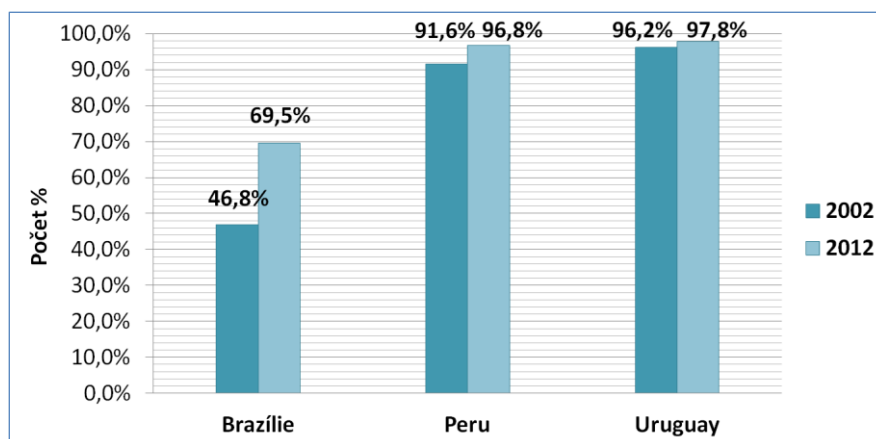
3.5.4.1. Faktory ovlivňující přístup ke vzdělání

Etnický původ a geografická poloha hrají významnou roli v přístupu ke vzdělání. Dalšími faktory jsou pak pohlaví, příjmy a extrémní chudoba (UNESCO, 2004).

Studie, kterou provedli Hall a Patrinos (2006) prokázala, že domorodé děti pochází většinou z odlehlých venkovských oblastí, kde nemají takový přístup ke vzdělání jako děti, které žijí v centrech. Z hlediska etnického původu jsou domorodé děti též v nevýhodě, jelikož patří do sociální vrstvy obyvatelstva, která ve společnosti není příliš uznávanou.

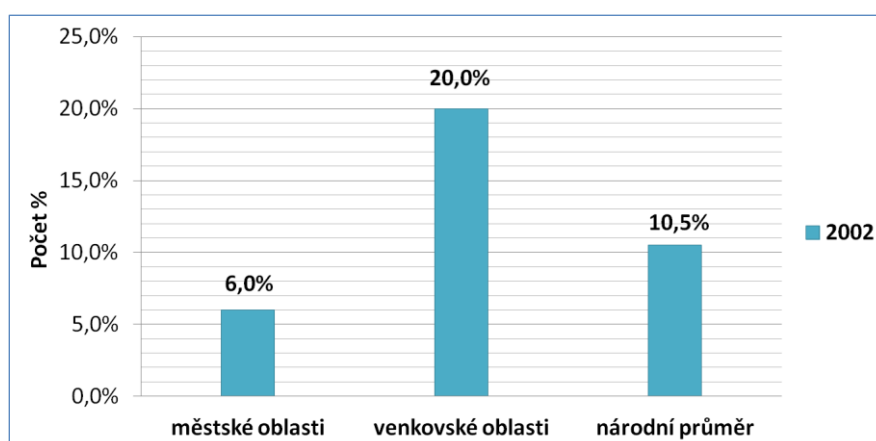
3.5.4.2. Základní vzdělání a jeho míry dokončení

Následující Graf 7 porovnává podíl domorodých dětí Peru, které dokončili základní vzdělání, s ostatními zeměmi Latinské Ameriky. Jak ukazují níže uvedená data, v roce 2002 byla míra dokončení základního vzdělání v Peru 91,6 %, naproti tomu např. Brazílie měla v témže roce nejnižší míru dokončení základního vzdělání ze všech latinsko-amerických zemí, a to téměř o polovinu méně, tj. 46,8 %. Pokud jde o nejvyšší míru dokončení základního vzdělání, nejlépe na tom byla v roce 2002 Uruguay s 96,2 %, což není až takový rozdíl v porovnání s Peru. O 10 let později, tzn. v roce 2012, byla situace v Peru ještě o něco lepší. Procenta čítaly již 96,8 %, naproti tomu Brazílie měla v tom samém roce pouhých 69,5 %. Jak je z Grafu 6 zřejmé, míra dokončení základního vzdělání je v Peru stále na dobré cestě k dalšímu zlepšení.

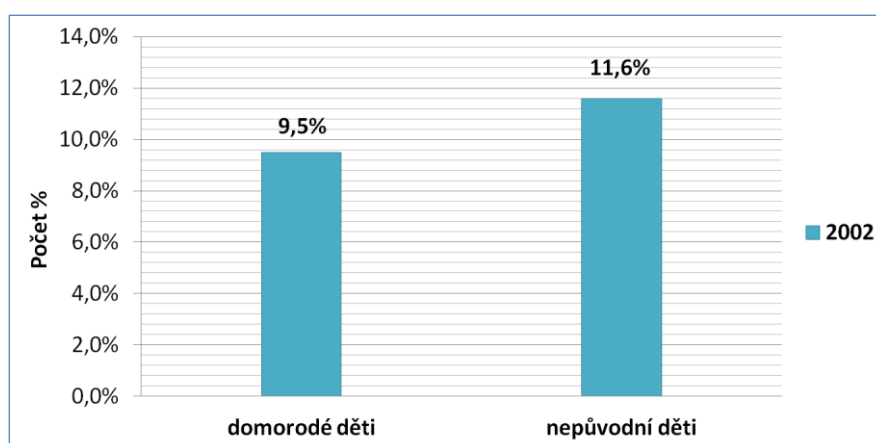
Graf 6: Míra dokončení základního vzdělání u dětí ve věku 15 – 17 let, 2002 - 2012
(Zdroj: IDB, 2014)

Údaje v Grafu 8 naopak odpovídají členům populace ve věku 15 – 19 let, kteří nedokončili základní vzdělání v důsledku místa bydliště. Jak je níže znázorněno, u dětí, které žijí v odlehlých venkovských oblastech je méně pravděpodobné, že dokončí základní vzdělání, než děti žijící v městských oblastech. V roce 2002 byly údaje následující: míra nedokončení základního vzdělání čítala ve venkovských oblastech cca 20 %, naproti tomu městské oblasti měly pouze cca 6 %. Národní průměr Peru čítal cca 10,5 %. Lze říci, že rozdíl mezi oblastmi je více než třikrát vyšší v městských oblastech.

Graf 7: Míra nedokončení základního vzdělání u dětí ve věku 15 – 19 let, rozdíl mezi městskými a venkovskými oblastmi Peru, 2002 (Zdroj: UNESCO, 2004)

Podobné nerovnosti jsou pozorovány též v závislosti na etnickém původu. Dle zkoumaných údajů jsou však méně výrazné než rozdíly spojené s místem bydliště. Jak ukazuje Graf 9, u domorodých dětí ve věku 15 – 19 let je více pravděpodobné, že nedokončí základní vzdělání. Rozdíl není tak markantní jako u předchozího faktoru místa bydliště. V roce 2002 byla míra nedokončení základního vzdělání u domorodých dětí 11,6 %, naproti tomu u nepůvodních dětí to bylo 9,5 %.

Graf 8: Míra nedokončení základního vzdělání u dětí ve věku 15 – 19 let, rozdíl na základě etnického původu, 2002 (Zdroj: UNESCO, 2004)

3.5.4.3. Kvalita vzdělání

Patrinos a Skoufias (2007) na základě své studie zjistili, že domorodí studenti v Latinské Americe jsou odkázáni na vzdělávací instituce v těžko dostupných oblastech, kde musí přijímat horší kvalitu vzdělání než nepůvodní studenti. V průměru, se domorodé děti učí pouze $\frac{3}{4}$ toho, co se nepůvodní děti učí na stejné úrovni třídy a v důsledku toho pak domorodé děti dosahují horších výsledků než jejich nepůvodní vrstevníci.

Domorodé děti často navštěvují ty nejhorší školy, ve škole učí nejméně vzdělání učitelé a k dispozici mají nejhudší nabídku vzdělávacích materiálů. Děti pak mají méně příležitostí se učit, a tudíž mají nižší míru docházky a je méně pravděpodobné, že dokončí základní vzdělání. Chudí rodiče nemají peníze na dopravu, uniformy, boty a školní materiály a tudíž jsou pak závislí na pomoci od dětí. To znamená, že děti nedokončí vzdělání a jdou pracovat, aby přispívaly do rodinného rozpočtu.

Důležitým faktorem, který ovlivňuje kvalitu vzdělání, je přístup profesorů, kteří na školách působí. Pokud bude mít škola kvalitní učitele, kteří jsou kreativní, dokážou si poradit s osnovou vyučovacích hodin a mají vysokou úroveň vzdělávacích schopností, bude pak také škola postavena na silných základech (UNESCO, 2005).

Významným aspektem ve kvalitě vzdělání je také jazyková bariéra. Domorodé děti mluví pouze svým rodným jazykem, avšak výuka na škole je vyučovaná zejména jazykem španělským. Proto se klade velký důraz na dvojjazyčné vzdělání, které by pomohlo zlepšit jeho kvalitu (Hall & Patrinos, 2006).

3.5.4.4. Problematika vzdělání u žen

Vzdělání je hlavním předpokladem pro snížení různých druhů nerovností v regionu. Konkrétně vzdělání žen má pozitivní dopad na ostatní sociální ukazatele. Pokud mají ženy dokončené vzdělání, mají větší šanci uplatnit se na vysokých pracovních postech a udržují tak rodinu na lepší životní úrovni.

Vzdělané matky přináší svým dětem vyšší kvalitu péče a pozornosti, čímž se snižuje pravděpodobnost výskytu různých nemocí, míra podvýživy a naopak zvyšují šance na přežití u dětí po dosažení věku 5 ti let. Vzdělání žen dále přispívá ke zvýšení zápisů dětí do školy a s tím spojenou možností déle studovat (UN, 2005). To poukazuje

na fakt, jak jsou investice do vzdělávání žen důležité, stejně jako úspěšné rozvíjení politiky ve snižování negramotnosti u této populace.

Z ekonomicky aktivních žen, 53,7 % dosáhlo 10 ti a více let formálního vzdělání, ve srovnání se 40,7 % u mužů. Kromě toho, 22,8 % žen v pracovním procesu, má vysokoškolské vzdělání, oproti 16,2 % mužů (ILO, 2014).

3.5.5. Zdravotní péče

Zdraví je zásadní pro blahobyt jedinců, rodin i komunit. Je předpokladem pro rozvoj lidských zdrojů s vlastním kapitálem a celkově spokojený život domorodých obyvatel.

3.5.5.1. Přístup ke zdravotnickým zařízením

V současné době domorodí obyvatelé, zejména ženy a děti, mají i nadále menší přístup k zdravotnickým službám než nepůvodní obyvatelstvo. Lze říci, že hlavní rozdíly stále přetrvávají (Hall & Patrinos, 2006).

Studie provedené několika organizacemi, jako WTO nebo PAHO, uvedly, že v průměru 78 % obyvatel nemá zdravotní pojištění jakéhokoliv druhu. Finance se ukázaly být největším problémem v přístupu ke zdravotní péči. Domorodí obyvatelé žijí na venkově a pracují většinou v zemědělském sektoru, tudíž nemají dostatečné prostředky na to, aby si mohli zdravotní pojištění dovolit. V roce 2000 dle ENNIV, 31 % obyvatel nemělo přístup ke zdravotnickým službám, především z důvodu nedostatku ekonomických zdrojů (SIDA/WTO/PAHO, 2004).

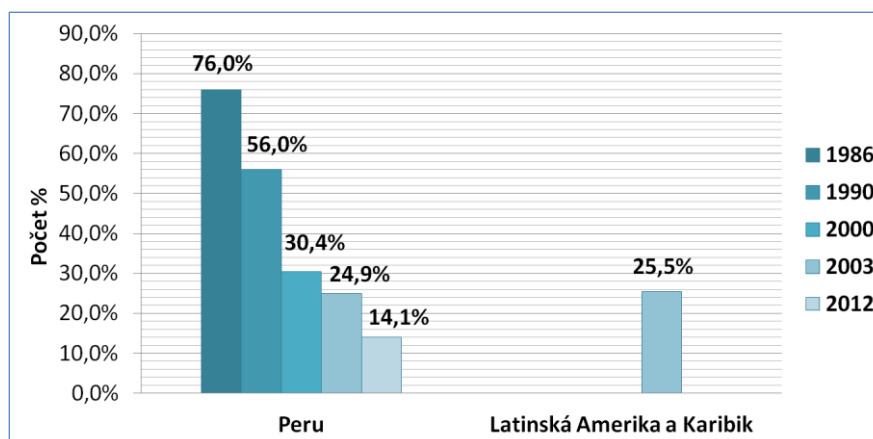
Etnický původ je bezpochyby dalším faktorem, který ovlivňuje přístup ke zdravotní péči. Největší překážkou je zde jazyková bariéra, jelikož domorodí obyvatelé mluví pouze jedním jazykem a to svým rodným.

Dle statistik se v Peru vyskytuje nemoc HIV/AIDS pouze v malé míře, avšak co se týče tuberkulózy, dle PAHO se řadí spolu s Bolívií a Haiti mezi země s největším počtem případů tuberkulózy v celé Latinské Americe. Výskyt tohoto onemocnění je přisuzován zejména sociálním podmínkám a chudobě v těchto zemích (UN, 2005).

3.5.5.2. Kojenecká a dětská úmrtnost

Kojenecká úmrtnost spolu s dětskou postihují zejména nejvíce vyloučené a ohrožené skupiny, jako je právě domorodé obyvatelstvo. Národní průměry kojenecké úmrtnosti „maskují“ velké rozdíly. I když byl regionální průměr v roce 2003 25,5 %, Peru zaostávalo a řadilo se mezi prvních sedm zemí s nejhorsším průměrem kojenecké úmrtnosti.

Jak lze vidět na Grafu 9, v roce 1986 byla míra kojenecké úmrtnosti v Peru 76 %. V roce 1990 se snížila již na 56 % a o 10 let později (tj. 2000) to bylo: 30,4 %. Rok 2003 s 24,9 % se moc nelišil od regionálního průměru a dle posledního měření, tj. v roce 2012, se za necelých 25 let snížila kojenecká úmrtnost na 14,1 %.

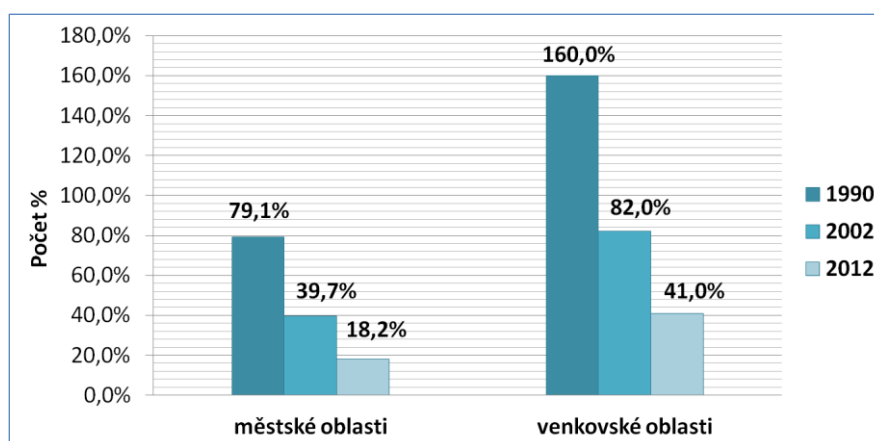

Graf 9: Míra kojenecké úmrtnosti (0 – 1 rok/1000 živě narozených), 1990 – 2012
(Zdroj: MDGI, 2013; Tam, 1994)

Snížení kojenecké úmrtnosti z již nízké úrovně vyžaduje rostoucí institucionální, technické a finanční úsilí. Zejména proto, že zbývající případy kojenecké úmrtnosti jsou obvykle způsobeny faktory, které je těžké určit, jako jsou nemoci a patologické stavy, jejichž léčba je nákladná a vyžaduje vysoce specializované lidské a technické zdroje (UN, 2005).

Toto zjištění podtrhuje význam veřejné politiky, zejména pokud jde o zdraví. Zejména poskytnutím politické a institucionální podpory v podobě zdravotních programů – poskytování univerzálního pokrytí primární péče a preventivních opatření, stejně jako rozšíření a zlepšení ochrany a léčby složitějších nemocí (Subaiya, 2007).

Dětská úmrtnost čítala v roce 1990 v městských oblastech 79,1 %. Za 10 let, tj. v roce 2000, se snížila o více jak polovinu na 39,7 % a dle posledních odhadů roku 2012 na 18,2 %. Jak je vidět na Grafu 10, dětská úmrtnost je mnohem vyšší u domorodých dětí, které bydlí ve venkovských oblastech Peru, než u dětí žijících ve městech. Rozdíl je více než poloviční. V roce 1990 byla dětská úmrtnost ve venkovských oblastech až 160 %, za 10 let (2000) se dokázala snížit na polovinu, tudíž na 82 % a dle posledních odhadů (2012) na 41 %.

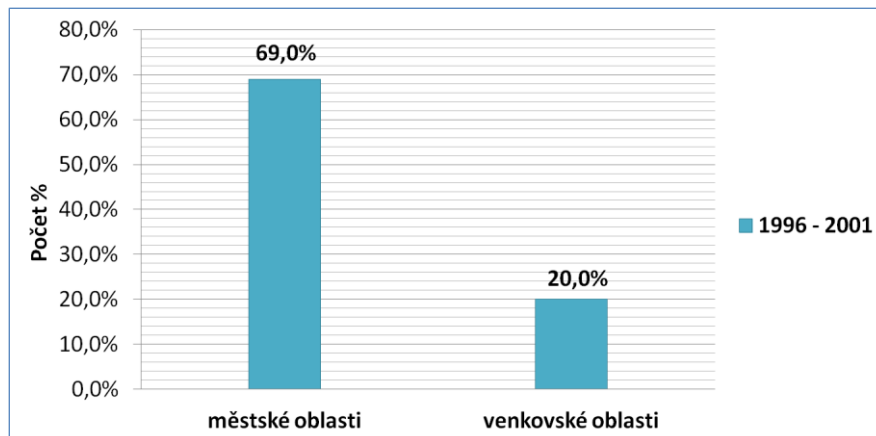

Graf 10: Míra dětské úmrtnosti u dětí do věku 5 ti let, rozdíl v městských a venkovských oblastech, 1990 – 2012 (Zdroj: MDGI, 2013)

Dle statistik PAHO se řadí Peru, co se týče mateřské úmrtnosti, na 3. místo. Před ním je už pouze Bolívie a Haiti, která je na tom nejhůře. Úmrtí matky při porodu je zapříčiněno především krvácením, problémy v šestinedělí a dalšími příčinami.

Peru patří mezi země, které nejvíce zaostávají v indikátoru účasti kvalifikovaných pracovníků, kteří jsou přítomni při porodu. Hůře jsou na tom pak akorát Bolívie, Guatemala a Haiti (UN, 2005). Důležitým aspektem při hodnocení kvality poskytnuté péče, hraje roli geografické umístění matek. Průzkumy ukázaly, že u žen, které žijí na venkově, je méně pravděpodobná účast odborného personálu při porodu, než u žen žijících ve městech (Shin, 2005). Jak lze vidět z Grafu 9, rozdíl je obrovský.

Problémem je pak nedostatek záchranných služeb v případě komplikací, vzdálenost od zdravotnických center a nedostatek informací o službách, které jsou k dispozici (PAHO, 2003).

Graf 11: Podíl narozených dětí při asistenci kvalifikovaných ošetrovatelů dle geografické polohy matky, 1996 – 2001 (Zdroj: PAHO, 2003)

3.5.6. Vlastnická a pozemková práva

Pozemek a vůbec původní prostředí má pro domorodé obyvatelstvo nepředstavitelný význam. Jelikož většina domorodých obyvatel žije ve venkovských oblastech, je pro ně pozemek hlavním přínosem, co se týče základní hospodářské obživy. Mimo to, půda silně souvisí s jejich identitou a posvátnými a duchovními tradicemi. Proto je právní uznání vlastnictví pozemků jeden z hlavních požadavků domorodých obyvatel.

Rozdělování zemědělského majetku je v Latinské Americe vysoce nerovnoměrné. I když Peru vlastní vynikající právní rámec na práva domorodých obyvatel, včetně regulačních rámců a konkrétních opatření², oficiální program pozemků venkova v Peru potvrzuje, že průměrná velikost pozemku je stále 2 krát menší u domorodých obyvatel než u nepůvodních. V porovnání ale např. s Ekvádorem, kde domorodí obyvatelé vlastní až 8 krát menší pozemky než nepůvodní obyvatelé, je to ještě stále méně (Patrinos & Skoufias, 2007).

Dlouhá historie Peru byla vždy spojena s příchodem evropských mocností a různých cizinců, kteří využívali přírodní zdroje a nerostné bohatství země. A dnes tomu

² viz kapitola: Lidská práva domorodých obyvatel

není jinak. Podle některých autorů, jako je např. Bartel et al. (2012), se část země snaží zmocnit různé ropné společnosti a korporace.

V současné době takovéto ropné společnosti začínají ohrožovat domorodé obyvatelstvo. Těží v místech, kam se dříve někdo jen stěží dokázal odvážit. Kmen Matsés žijící na hranici Peru a Brazílie v amazonském deštném pralese, je jednou takovouto ropnou společností ohrožován. Kanadská ropná společnost s názvem Pacific Rubiales narušuje přirozené prostředí indiánů, ničí pralesy a znečišťuje řeky a ovzduší. I když se indiáni brání a protestují, společnost je ignoruje (Ismi, 2007).

V roce 2012 Peru slíbilo posílení právní ochrany domorodých obyvatel, ale i přesto byla ropné společnosti Pacific Rubiales udělena povolení, navzdory přáním indiánů kmene Matsés. Peruánská vláda prosazuje rozšíření projektu Camisea i přesto, že odporuje OSN a dokonce i někteří ministři peruánské vlády.

Tento projekt byl poprvé realizován již v roce 1980, kdy vedl ke smrti více než poloviny indiánů kmene Nahua, kteří přišli do kontaktu v té době s prvními ropnými vrty. Do teď trpí závažnými zdravotními problémy. Pokračování tohoto projektu zahrnuje detonaci tisíce výbušných nábojů a vrtání více než dvaceti studní (SI, 2014).

3.5.7. Pracovní trh

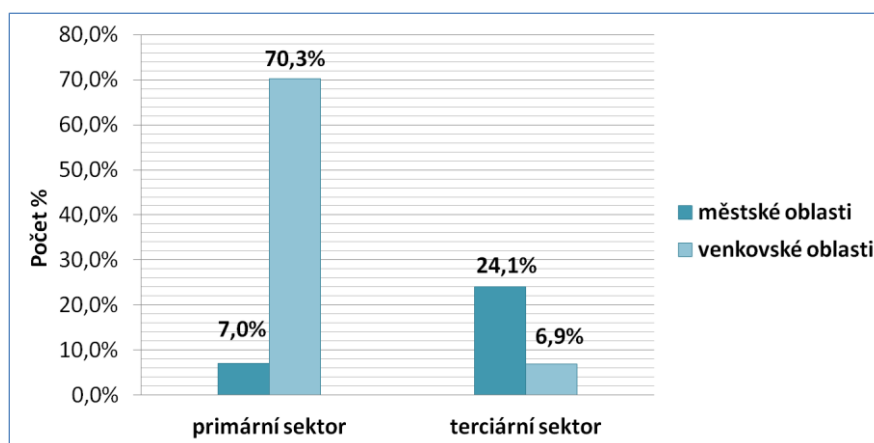
V důsledku historického vyloučení mají domorodí obyvatelé i nadále nízké dotace lidského kapitálu (vzdělání, zdravotní stav, zkušenosti na trhu práce), omezený přístup k produktivnímu pozemku, základním službám, finančním a výrobním trhům a infrastruktuře. Jejich hlavními zdroji jsou práce a soubor společenských vztahů.

Jedním z nejzávažnějších problémů, které postihují domorodé obyvatelstvo v oblasti pracovního trhu, je diskriminace. Ta se odrazuje především ve výši mzdy, kdy domorodí obyvatelé dostávají zapláceno za stejný výkon v práci mnohem méně než nepůvodní obyvatelé. Bylo zjištěno, že příjem na hlavu je u nepůvodních obyvatel téměř dvojnásobný než u domorodého obyvatelstva (Hall & Patrinos, 2006).

V roce 2011 byl proveden výzkum, na jehož základě bylo zjištěno, že 39 % respondentů věří, že rasová diskriminace existuje a 28 % z nich dokonce tvrdí, že bylo diskriminováno na základě své rasy (Galarza & Yamada, 2014).

Dalším důležitým aspektem, který je úzce spjat s nerovností rozdělování pracovních příjmů, je nedostatek vzdělání. S nízkou úrovní vzdělání domorodí obyvatelé nalézají práci především v primárním sektoru, jako je zejména zemědělství, které dominuje především ve venkovských oblastech, nebo pak také lesnictví a rybolov, jak je vidět níže na Grafu 12. Na lépe placená vyšší místa, která se nachází především v terciárním sektoru služeb, bohužel nedosáhnou.

Domorodí obyvatelé v důsledku toho pak získávají nižší příjmy, které se jim dále promítají do dalších faktorů života, jako je špatný zdravotní stav, snížené vzdělávání budoucích generací, nemožnost pojištění a dalších faktorů. Řadí se tak na nejnižší příčku pracovního žebříčku (Hauchére, 2008).

Graf 12: Porovnání sektorů práce – primární vs. terciární – věk 25 – 49 let, 2012
(Zdroj: IDB, 2014)

Různé hypotézy uvádí, že více než diskriminace jedince, je na trhu práce důležitějším faktorem při určování jeho socioekonomických podmínek, jeho rodinné zázemí. Jde především o příjem rodiny, vzdělání otce a matky a jejich zaměstnání (Patrinos a Skoufias, 2007).

3.5.8. Sociální zabezpečení

Peru patří mezi země s nejvyšším zastoupením domorodé populace. Co se týče sociální podpory a jejího poskytování domorodému obyvatelstvu, řadí se Peru na nejnižší příčky mezi ostatními zeměmi Latinské Ameriky.

Sociální programy jsou nástrojem ve snižování rozdílů obecně mezi domorodými a nepůvodními obyvateli, snižují negativní ekonomické a sociální dopady na osobní problémy, jako jsou nemoci nebo nezaměstnanost, přispívají k zlepšení zdraví, pozitivně ovlivňují příjmy domácností, snižují míry chudoby a domorodým obyvatelům poskytují přístup k základním službám, trhu a infrastruktuře (ECLAC, 2004a).

Domorodé obyvatelstvo má obecně menší přístup k sociálnímu zabezpečení, státní finanční podpoře a sociálním dávkám, než nepůvodní obyvatelé. Opět můžeme říci, že je to především kvůli skutečnosti, že domorodí obyvatelé žijí zejména ve venkovských oblastech, kde jsou veřejné služby a programy dosti omezené. Tudiž, v případě potřeby, nepůvodní obyvatelé snadno získají přístup k vládním sociálním službám oproti domorodému obyvatelstvu.

Jak uvedli Hall a Patrinos (2006) ve své studii.

„Veřejné intervence by měly přispívat zejména domorodým domácnostem, jelikož je u nich více pravděpodobné, že jsou chudými obyvateli. Výdaje na chudé se v posledním desetiletí výrazně zvýšily. Nicméně pouze pár vládních programů bylo zaměřených přímo na domorodé obyvatelstvo. Avšak až na několik výjimek, většina z těchto sociálních výdajů nebyla moc dobře cílena nebo velmi efektivní“,

Do roku 2011 veřejné sociální výdaje vykazovaly růst. Nicméně, nové údaje o plnění rozpočtu v sociální oblasti ukazují na zpomalení růstu sociálních výdajů od roku 2012 (ECLAC, 2013).

3.5.9. Genderová problematika

Přínos ženy pro fungování rodiny (jakou jsou domácí práce a rodinná péče) a celé společnosti není na národní úrovni dostatečně oceněn (OIT, 2013). Ženská populace významně přispívá k boji proti chudobě, hladu a nemocem, prostřednictvím péči o děti, seniory, nemocné a ostatních činností, které jsou spojené s reprodukcí.

Zároveň ženy hrají primární roli v každé úspěšné strategii pro udržitelný rozvoj. Pokud jsou ženy plně zapojeny do společnosti, výhody lze vidět okamžitě: rodiny jsou zdravější a zlepšuje se i jejich výživa, stejně jako příjmy, úspory a reinvestice. Jak uvádí zpráva vydaná generálním tajemníkem OSN dne 8. března 2003 (UN, 2005):

„Pokud budou ženy spokojené, společnost bude profitovat a další generace budou mít lepší start do života“.

Mezi nejzávažnější formy genderové nerovnosti patří: diskriminace práce, negramotnost, nedostatečný přístup k výrobním zdrojům a ke službám, nerovnosti v domácnosti, různé formy násilí na základě pohlaví a minimální účast žen v rozhodovacím procesu. Některé z těchto vyjmenovaných faktorů genderové problematiky, budou prostudovány níže

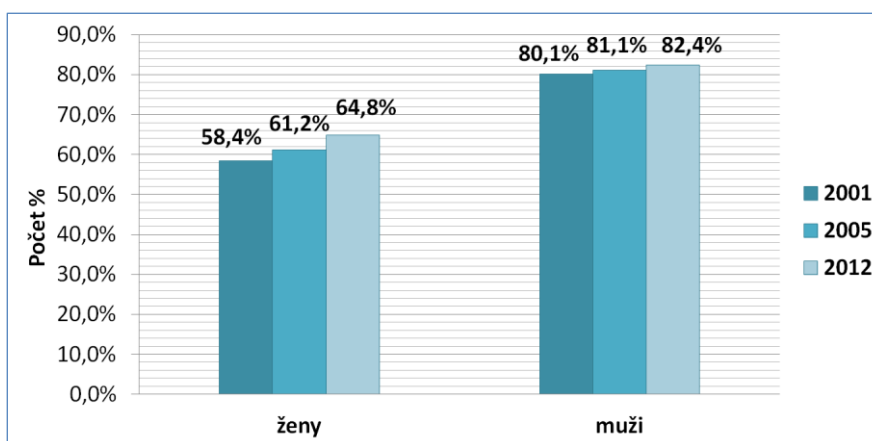
3.5.9.1. Nerovnost pohlaví na trhu práce

Pohlaví na trhu práce hraje obrovskou roli při rozdělování příjmů. Obecně platí, že ženy vydělávají méně než muži, ať už domorodé nebo nepůvodní. Rozdíl zisku mezi domorodými a nepůvodními ženami je menší, než rozdíl v pohlaví (Hall a Patrinos, 2006).

Dle posledních zpráv z oblasti pracovního trhu organizace ILO (2014), je poprvé v historii více než polovina žen produktivního věku v Latinské Americe zaměstnaných. Jejich počet se bude i nadále zvyšovat v důsledku nezastavitelného procesu. Ale i přes pokrok dosažený v posledních desetiletích, rovnost mužů a žen zůstává pro zemi obrovskou výzvou a vláda by neměla po těchto výsledcích, jak se říká, usnout na vavřínech.

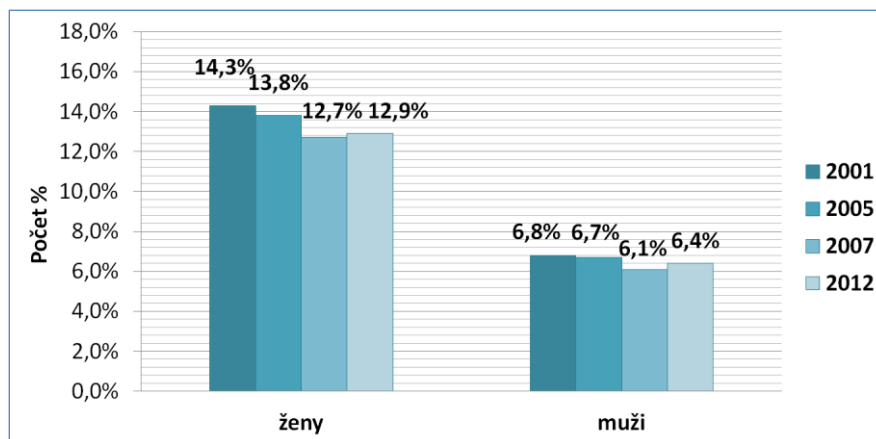
Ženy studují více než muži, ale paradoxně vydělávají méně. Většinou jsou chudé, nezaměstnané nebo v neformální ekonomice. Navíc musí čelit dlouhým hodinám v práci a doma pak staráním se o rodinu. (UN, 2005)

Míra ekonomické aktivity žen v Peru se zvýšila z 58,4 % v roce 2001 na 61,2 % v roce 2005. Stále je ale výrazně nižší než u mužů, kteří v roce 2001 dosáhli 80,1 % a po pár letech, tj. v roce 2005, již 81,1 %. Dle posledního měření v roce 2012 vykazují míry neustálé zvyšování. Ženy měly v tomto roce 64,8 % a muži 82,4 % (viz Graf 13):

Graf 13: Ekonomická aktivita žen na trhu práce v porovnání s muži, 2001 – 2012
(Zdroj: INEI, 2014)

Co se týče nezaměstnanosti, ta stále zůstává vyšší u žen – 12,9 % (2012) než u mužů – 6,4 % (2012). Do roku 2007 míra nezaměstnanosti vykazovala u obou pohlaví pokles, avšak od roku 2012 její míra opět stoupla (viz Graf 14):

Graf 14: Míra nezaměstnanosti u žen v porovnání s mužskou populací, 2001 – 2012

(Zdroj: INEI, 2014)

Úroveň dosažení u ženské populace, pokud jde o základní vzdělání, je o něco vyšší než u mužů. Konkrétně dle posledních odhadů měly ženy o 4 procentní body vyšší vzdělání než muži. Tedy v roce 2012 byla úroveň dosaženého vzdělání u mužů 25 let a více – 24,9 % a u žen 28,9 %.

Pokud ale porovnáme dosažené vzdělání střední nebo vysokoškolské úrovně, vedou jednoznačně muži. Např. u středního vzdělání disponovali muži s 40,3 %, zatímco ženy dosahovaly stejné úrovně 32,3 % (INEI, 2014).

Přibližně 17 milionů žen je zaměstnaných v domácím sektoru. Tento sektor je největším zdrojem pracovních míst pro ženy v Latinské Americe (70 %). Přestože ale byly učiněny významné kroky ke zlepšení jejich situace, je to odvětví, kde převládá neformálnost (ILO, 2014).

30 % žen v městských oblastech a 44 % ve venkovských oblastech nemá svůj vlastní příjem. Jsou tedy v pozici, kdy jsou velice zranitelné a mohou se snadno ocitnout na pokraji chudoby. Buď z důvodu nepředvídatelné situace (vdovství, nezaměstnanost partnera) nebo z důvodů sociálních (hospodářský pokles, inflace, živelná pohroma).

Zrovnoprávnění žen na trhu práce má zásadní význam pro řešení endemických problémů Latinské Ameriky, jako jsou chudoba a nerovnost a zejména pro udržitelný hospodářský růst (OIT, 2013).

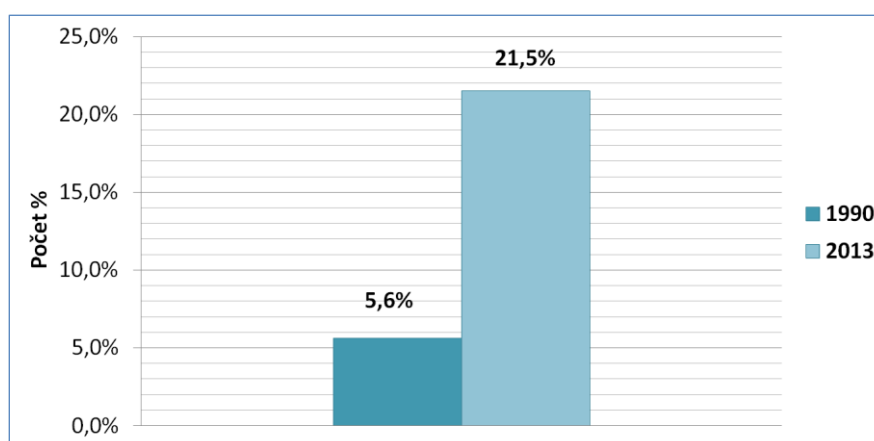
3.5.10. Politická participace domorodých obyvatel

Domorodí obyvatelé Peru mají v této zemi nedostatečnou politickou participaci. Dle zákona sice mají právo podílet se na politické situaci ve státě, ovšem skutečnost je bohužel jiná (Paredes, 2008). Jediná výjimka je účast na místní úrovni, kde mají domorodí účastníci alespoň částečnou participaci. Pokud jde ale o vyšší politickou úroveň, jakou je ta národní, nemají šanci se uplatnit.

Většina domorodých lidí je velmi závislých na zemědělském sektoru, který je pro ně jen velmi málo výnosný. Pokud chtějí vstoupit do politiky, nedisponují dostatečnými politickými zkušenostmi, nemají žádné politické kontakty, které jsou pro úspěch v této oblasti nezbytné a musí čelit nedostatku zdrojů. Všechny tyto faktory jsou pro příslušníky domorodého obyvatelstva limitující s ohledem na politický pokrok. Většina politiků proto pochází z části nepůvodní populace (Cabrero et al., 2013).

Toto vyloučení je pro domorodé obyvatele velice frustrující, jelikož věří, že pokud by se měli možnost dostat na politickou scénu, zejména tedy na národní úrovni, velice by jim to přispělo k jejich současnému i budoucímu blahobytu a celkově ke zvýšení životní úrovně.

Co se týče politické participace žen, z Grafu 15 lze vyčíst obrovský posun. V roce 1990 měly ženy podíl míst obsazených v národním parlamentu pouze 5,6 %, avšak v roce 2013 se podíl zvýšil až na 21,5 %

Graf 15: Politická participace žen v letech 1990 – 2013

(Zdroj: CEPALSTAT, 2014)

3.6. NGO's

Důležitým faktorem pro zlepšení situace domorodých obyvatel Peru je pomoc „zvenčí“, a to zejména prostřednictvím zahraničních rozvojových projektů, které jsou schopné a ochotné pomoc nabídnout. Díky těmto projektům se celkově zvýší životní úroveň domorodých obyvatel, a pokud se budou držet určitých pravidel, jako je respekt a úcta k domorodé kultuře, bude pomoc efektivní a prospěšná.

Nevládní organizace patří mezi klíčové „hráče“, kteří se podílí na pomoci domorodým obyvatelům.

Dle USIG (2013) jsou definované následovně:

„Nevládní organizace není samostatná právní forma, ale speciální označení dané neziskové organizace, která má za cíl snahu o rozvojové aktivity, které zahrnují mezinárodní technickou spolupráci v jedné nebo více kategoriích uvedených v nařízení“ [Zákon o mezinárodním nařízení technické spolupráce, článek 73]. Nevládní organizace mohou dále tvořit i některý ze tří typů organizací, tj. sdružení, nadace, výbor.

V Peru působí hned několik nevládních organizací zaměřujících se na socio-ekonomické problémy domorodých obyvatel. Cílovou skupinou programů je především chudé domorodé obyvatelstvo žijící v odlehlých venkovských oblastech. Tyto oblasti jsou odříznuty od možností, které poskytují pouze centrální oblasti Peru. Většina nevládních organizací má jako hlavní činnost programu vzdělávání. Patří sem např. organizace *HOOP*, *El Arte Sano*, *Tinkuy Peru*, *AMAS Cusco*, *Santa Martha Foundation*, *Espanglisch*, *SKIP*, *Expand Peru* a mnoho dalších.

Hlavním posláním těchto organizací je pomoci dětem vymanit se z chudoby nebo dětem, které byly vystaveny rizikovým situacím, což představuje zejména život na ulici a s tím spojenou prostituci, žebrání nebo drogy. Organizace se zaměřují nejen na rozvoj vzdělávání, ale snaží se děti podporovat morálně, duchovně, ale také materiálně.

Chudé děti si často vzdělání z ekonomických důvodů nemohou dovolit a tyto nevládní organizace jsou právě prostředkem, jak vzdělání získat.

Hlavní oblasti, na které se nevládní organizace zaměřují, jsou následující:

- vzdělávací programy
- kurzy angličtiny, španělštiny, Quechua rodného jazyka
- kreslení, hudba (zpěv, hra na hudební nástroj), divadlo, čtení, psaní, matematika, historie, ekologie, kultura, náboženství, apod.
- sportovní aktivity
- rozvoj návyků osobní čistoty
- společenské hodnoty
- podpora původní kultury
- workshopy

Další oblastí, na kterou se nevládní organizace zaměřují, jsou práva domorodých obyvatel. Můžeme zmínit např. organizaci *MySmallHelp Helping Hands* nebo *Pisco Sin Fronteras*.

Druhá zmíněná organizace *Pisco Sin Fronteras* se velmi podílí na zlepšení životních podmínek chudých lidí, které postihlo zemětřesení. Prostřednictvím programu buduje rodinné domy, pracuje na rozvoji společnosti, podporuje vzdělání, poskytuje dětem sportovní aktivity, malbu a v současné době dokončuje výstavbu školní jídelny, která bude poskytovat bezplatné obědy pro 100 dětí, což zajistí větší procento dětí dokončující vzdělání.

Sociálním rozvojem se v Peru zabývají organizace jako *Intiwawa*, *Bemelsa*, *Ayni* nebo *La Casa Corazon*.

Nevládní organizace *FIMRC* se pak zaměřuje především na oblast zdravotní péče (Grassroots NGOs Seeking International Volunteers.org).

Česká republika je jedním ze států, který se aktivně podílí na podpoře indiánů v Peru. Nejznámější organizací, zaměřující se na peruánské obyvatelstvo, je Nadační fond Inka, který v tamním státě působí již od roku 2002. NF Inka se orientuje především na oblast vzdělání, ale přispívá také k přátelství mezi obyvateli ČR a Peru a k multikulturní výchově dětí v ČR.

Hlavním programem NF Inka je podpora konkrétních talentovaných studentů z prostředí chudoby, zejména v odlehlých vysokohorských oblastech, poskytováním prospěchových stipendií na školách v Peru – Projekt Sonkoča (NF Inka, 2014). Prostřednictvím této pomoci a podpoře získávají studenti střední vzdělání a lépe se pak orientují v otázkách života. Mají možnost najít si lepší práci a dovolit si lepší stravu, což zlepšuje životní podmínky jejich i celé rodiny.

Až do roku 2002 vypadalo Peru jako raný „středověk“. S příchodem NF Inka se životní úroveň peruánských indiánů neuvěřitelně zlepšila, avšak rozdíly jsou stále viditelné. V posledních letech se v Peru provozují zejména praktické dílny s kurzy šití a pletení a vesnické knihovny s kroužky, např. v kraji Yanaoca, Queromarca nebo Santo Domingo.

Co se týče úspěchů této organizace, bývalí stipendisté tohoto programu, se nyní v profesním životě uplatňují jako lékaři, učitelka, bioložka v národním parku nebo ředitel švýcarské pobočky obchodní společnosti.

Lze říci, že existence nevládních organizací a jejich pomoc, kterou poskytují, má silný pozitivní dopad na život chudých domorodých rodin a zejména dětí. Nejen, že jsou prostředkem pro vymýcení chudoby, ale poskytují dvojjazyčné vzdělání, které dětem později umožní uplatnit se ve společnosti. Dalším pozitivním faktorem je celkový vývoj osobnosti u dětí. Učí se respektu, toleranci, zodpovědnosti, sounáležitosti a mnohým dalším hodnotám. Pomocí workshopů, které organizace pořádají, se využívá jejich potenciál. Cílem nevládních organizací je vychovat vzdělané a zodpovědné lidi, kteří jsou schopni splnit si své životní výzvy a nebát se zapojit do společnosti.

V případě nevládních organizací, které se zaměřují na práva domorodých obyvatel a sociální rozvoj, jsou schopny pomoci v oblasti sociálního zabezpečení a mají tudíž velký význam v podpoře domorodých obyvatel ve společnosti.

3.7. Požadavky indiánů ke zlepšení jejich situace

3.7.1. Dvojazyčné interkulturní vzdělání

Domorodí obyvatelé Peru kladou velký důraz na vzdělání s ohledem na zachování jejich jazyka, lidových tradic a kultury. Jelikož je tradiční domorodý jazyk jedním ze základů jejich rodné identity, klíčovým požadavkem pro zlepšení jejich současné situace je dvojazyčné interkulturní vzdělání. To by znamenalo moderní myšlení, ale s respektem k tradičním znalostem (Björn-Sören, 2005).

Tento typ vzdělání by měl být „zakotven“ v kulturním prostředí podle domorodých komunit. Jak již bylo uvedeno výše, rodný jazyk je pro domorodé obyvatelstvo hlavní součástí jejich kulturního dědictví a sebeidentifikace. Je důležité, aby tato struktura vzdělání byla zaměřena na poskytnutí rovného přístupu obou populací k možnosti dosáhnout odpovídající úrovně vzdělání. V reakci na to domorodí lidé navrhuji zavedení stipendijního programu, díky kterému by mladí studenti navštěvovali univerzitu a vzdělání by bylo tudíž finančně dostupné také pro studenty ze sociálně slabších rodin (Hall & Patrinos, 2006).

3.7.2. Sociální programy

Jak již bylo uvedeno výše, potřeba sociálních programů v oblasti vzdělání, je nezbytná. Jedním z hlavních problémů u domorodých dětí je nedokončení základní školní docházky. Většinou se jedná o chlapeckou populaci, kdy mladí studenti odejdou ze školy kvůli potřebě finančních prostředků. Chudá rodina v odlehlé venkovské oblasti Peru nemá dostatečné příjmy. Matky zůstávají doma a starají se o domácnost, tudíž na dětech pak závisí část rodinného rozpočtu, a pokud je matka samoživitelka, nezbývá než poslat děti pracovat.

To vše je výsledkem toho, že v takovýchto oblastech chybí sociální programy, které by domorodé děti podporovaly ve vzdělávání (ECLAC, 2002). Dostatečné vzdělání pak souvisí s lepším ekonomickým uplatněním na trhu práce a tudíž lepší životní situaci celé rodiny. Děti by měly mít od těchto sociálních programů jistotu, že je budou podporovat do té doby, než budou schopni najít si plnohodnotnou práci.

3.7.3. Ochrana původního prostředí

Jak již bylo zmíněno v kapitole: Vlastnická a pozemková práva, domorodí lidé jsou velice úzce s půdou spjati. Současným problémem je, že jsou čím dál častěji nuceni své původní prostředí, kde jejich předci žili po staletí, opustit ve prospěch ekonomických zájmů nepůvodních obyvatel země. Jsou ohrožováni nadnárodními korporacemi, které jim zabírají pozemky díky těžebnímu průmyslu a tím jim ničí půdu (SI, 2014). Z tohoto důvodu domorodí obyvatelé Peru požadují silnější a více vymahatelná majetková práva pro svou zem. Vláda by se měla snažit jim pomoci ochránit jejich původní prostředí a nemít v tomto ohledu, jak se říká, zavřené oči.

3.7.4. Uznání domorodé kulturní identity

Dle Björn-Sörena (2005) je dalším požadavkem domorodých obyvatel Peru rozvoj s identitou, která by byla založena na uznání a zachování odlišných kulturních identit z různých domorodých komunit. Překážkou jsou však nepůvodní obyvatelé, kteří jsou velice odolní proti uznání, podpoře nebo přijetí domorodých obyvatel a jejich identit. Avšak nepůvodní obyvatelé si musí uvědomit, že zachování těchto domorodých kulturních identit může být jen ku prospěchu celému národu. Jakmile tak učiní, bude vztah obou částí populace mnohem plynulejší a harmoničtější.

4. Závěr

Tato bakalářská práce si kladla za cíl porovnat historické souvislosti postavení indiánů v Peru se současnou situací na počátku 21. století. Práce poskytla detailní srovnání socio-ekonomických ukazatelů u domorodého a nepůvodního obyvatelstva Peru.

Bylo zjištěno, že rozdíly mezi domorodými a nepůvodním obyvateli Peru stále přetrvávají. Domorodé obyvatelstvo v rámci peruánské společnosti zůstává stále politicky, ekonomicky i sociálně oslabené. Hlavními příčinami, které ovlivňují domorodé obyvatelstvo, jsou zejména diskriminace na základě etnického původu, nerovného postavení mezi muži a ženami a geografické polohy.

Na základě literární rešerše, která byla v práci zpracována, bylo zjištěno, že domorodé obyvatelstvo musí čelit horšímu přístupu ve všech socio-ekonomických oblastech. Hůře jsou na tom pak ještě ženy domorodého původu, které mají ve společnosti horší postavení než domorodí muži. Z hlediska nerovnosti geografické polohy bylo zjištěno, že přetrvávají rozdíly mezi městskou a venkovskou populací. Většina domorodých obyvatel Peru žije v odlehlých venkovských nebo ekonomicky zaostalých oblastech s velmi omezeným přístupem k základním službám.

Důsledky těchto faktorů, které domorodé obyvatelstvo ovlivňují, jsou pak následující:

- (i) nedostatek ekonomických příležitostí
- (ii) špatný nebo žádný přístup k infrastruktuře a základním službám
- (iii) nízká úroveň vzdělání
- (iv) nízké příjmy rodiny
- (v) podvýživa
- (vi) nedostatečný přístup ke zdravotní péči
- (vii) výskyt chorob
- (viii) omezená majetková práva

I když jsou vládní programy zaměřené na poskytování přímé finanční podpory domorodým obyvatelům, mnoho z těchto programů nedosahuje do odlehlých venkovských oblastí k rodinám, které by pomoc potřebovali nejvíce. Tato nerovná

úroveň přístupu pak nutí domorodé obyvatelstvo k migraci do městských částí, jelikož v těchto venkovských oblastech se musí spoléhat pouze na zemědělsky špatně placený sektor práce.

Otázkou zůstává, jak lze zlepšit postavení domorodých obyvatel Peru? Sami domorodí obyvatelé zdůrazňují nemateriální aspekty jejich spokojeného života a to je především uznání jejich kulturní identity. Kladou velký důraz na bohatství jejich kultury a tradičních znalostí. Způsob, jak zlepšit socio-ekonomickou situaci domorodých obyvatel Peru, je uznat existenci multi-kulturního a multi-etnického charakteru jejich společnosti, prostřednictvím domorodých hnutí, sociálních programů a dvojjazyčného vzdělávání, které respektuje jejich rodný jazyk. A zejména chránit vlastnictví jejich pozemků a neohrožovat těžebním průmyslem původní prostředí domorodých obyvatel.

5. Seznam referencí

Bartel L, Callaway J, Davis J, Ehrenberg R. 2012. Twenty Year Development Plan: Let Us Introduce You to the Peru of Tomorrow. *Review of Human Factor Studies* 18 (1): 49-78.

Björn-Sören, G. (2005). *Indigenous Peoples, Human Development and the Capability Approach*. London School of Economics, Paris, France.

Briggs J. 2005. The use of indigenous knowledge in development: problems and challenges. *Progress in Development Studies* 5 (2): 99-114.

Cabrero F, Pop Á, Morales Z, Chuji M, Mamani C. 2013. UNDP. *Ciudadanía intercultural. Aportes desde la participación política de los pueblos indígenas en Latinoamérica*. GPECS: Programa Global de Apoyo al Ciclo Electoral.

CEPALSTAT. 2014. Available

http://estadisticas.cepal.org/cepalstat/WEB_CEPALSTAT/Portada.asp: Accessed 2014-04-20.

Céspedes del Castillo G, 1972. *Las Indias en tiempo de los Reyes Católicos*. Z knihy *Dějiny Peru a Bolívie* (Roedl, 2007).

CIA The World Factbook. 2014. South America: Peru. Available at

<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/pe.html>: Accessed 2013-11-25.

Delors J, Mufti IA, Amagi I, Cameiro R, Chung F, Geremek B, Gorham W, Kornhauser A, Manley M, Quero MP, Savané M-A, Singh K, Stavenhagen R, Suhr MW, Nanzhao Z. 1996. *La educación encierra un tesoro*. UNESCO.

ECLAC. 2002. Social Panorama of Latin America 2001-2002 , Santiago, Chile. United Nations publication. Available at

http://www.eclac.org/publicaciones/xml/5/11245/Capitulo_III_2002_Ing.pdf: 2014-04-02.

ECLAC. 2013. Public Information Unit. Available at

http://www.cepal.org/prensa/noticias/comunicados/0/51780/Tabla_ENG.pdf: 2014-01-16.

Forero J, Rohter L. 2003. Native Latins are Astir and Thirsty for Power. The New York Times. Available at <http://www.nytimes.com/2003/03/22/world/native-latins-are-astir-and-thirsty-for-power.html>: Accessed 2014-03-11.

Gyorkos TW, Joseph SA, Casapia M. 2009. Progress towards the Millenium Development Goals in a community of extreme poverty: local vs. national disparities in Peru. Blackwell Publishing Ltd. Tropical Medicine and Internatioanl Health. Volume 14 No. 6 pp: 645-652.

INEI. 2014. PERÚ Instituto. Aavailable at <http://www.inei.gob.pe/>: Accessed 2013-11-15.

Galarza FB, Yamada G, 2014. Labor Market Discrimination in Lima, Peru: Evidence from a Field Experiment. Elsevier. Vol. 58: 83 – 94.

Hall G, Patrinos HA. 2006. Indigenous Peoples, Poverty and Human Development in Latin America 1994 – 2004. New York: Palgrave Macmillan. 328p.

Hauchére A, 2008. Forced Labor, discrimination and poverty reduction among indigenous peoples in Bolivia, Peru and Uruguay. ILO.

Henrich J. 2000. Does Culture Matter in Economic Behavior? Ultimatum Game Bargaining among the Machigenga of the Peruvian Amazons. American Economic Review 90 (4): 973 – 979.

Henrich J, Boyd R, Bowles S, Camerer C, Fehr E, Gintis H, McElreath R, Alvard M, Barr A, Ensminger J, Hill K, Gil-White F, Gurven M, Marlowe F, Patton JQ, Smith N, Tracer D. 2005. Economic Man' in Cross-cultural Perspective: Behavioral Experiments in 15 Small-scale Societies. Available at <http://www.sscnet.ucla.edu/anthro/faculty/boyd/MacGamesBBSFinal.pdf>: Accessed 2014-04-03.

Hoff K, Pandey P. 2006. Economic Consequences of Social Identity. Discrimination, Social Identity, and Durable Inequalities. Vol. 96 No. 2: 206 – 211.

Instituto Nacional de Estadística e Informática (INEI. 2007. La pobreza en el Perú en el año 2007. Available at http://censos.inei.gob.pe/documentosPublicos/Informe_Tecnico_Pobreza2007.pdf: Accessed 2014-04-03.

Inter-American Development Bank. 2014. Available at <http://www.iadb.org/en/research-and-data/statistics-and-databases,3161.html>: Accessed 2014-04-20.

Ismi A. 2013. Global Research. Labour Union in Colombia Battles Canadian Oil Company: Pacific Rubiales is Linked to Attacks on Union Activists. Available <http://www.globalresearch.ca/union-in-colombia-battles-anti-union-canadian-oil-company-pacific-rubiales-is-linked-to-attacks-on-union-activists/5340765>: Accessed 2014-04-18.

IFAD. 2012. Indigenous Peoples: valuing, respecting and supporting diversity. Available at <http://www.ifad.org/pub/factsheet/ip/e.pdf>: Accessed 2014-02-16.

ILO. 1989. C169 – Indigenous and Tribal Peoples Convention , 1989 (No. 169). Available at http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO::P12100_ILO_CODE:C169: Accessed 2014-01-15.

ILO. 2009. Indigenous & Tribal Peoples' Rights in Practice. A guide to ILO convention No. 169. Available at

http://pro169.org/res/materials/en/general_resources/IPsRightsInPractice-singlepages.pdf: Accessed 2014-02-16.

ILO. 2011. World of Work. The magazine of the ILO. Fighting discrimination at work: Progress at risk: No.72.

ILO. 2014. 100 million women in Latin America's Labor Force. Available at http://www.ilo.org/global/about-the-ilo/newsroom/comment-analysis/WCMS_237488/lang--en/index.htm: Accessed 2014-04-03.

Juntos. 2014. Available at <http://www.juntos.gob.pe/>: Accessed 2014-03-15.

Millennium Development Goals Indicators. 2013. Available at <http://mdgs.un.org/unsd/mdg/SeriesDetail.aspx?srid=667&crd>: Accessed 2014-04-20.

MZVČ. 2014. Peru. Available at http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/jizni_amerika/peru/ekonomika/ekonomicka_charakteristika_zeme.html: Accessed 2014-04-11.

OIT, CEPAL, FAO, ONU Mujeres, PNUT. 2013. Trabajo decente y igualdad de género. Políticas para mejorar el acceso y la calidad del empleo de las mujeres en América Latina y el Caribe. Informe Regional – viz.

http://www.ilo.org/santiago/publicaciones/WCMS_229425/lang--es/index.htm:

PAHO. 2003. Exclusion in health in Latin America and the Caribbean Pan American Health Organization. Extension of Social Protection in Health Series, No. 1, Washington, D.C.

Paredes M. 2008. Weak Indigenous Politics in Peru. CRISE: Centre for Research on Inequality, Human Security and Ethnicity. Department of International Development, University of Oxford. CRISE Working Paper No. 33.

Patrinos HA, Skoufias E. 2007. Conference Edition. Economic Opportunities for Indigenous Peoples in Latin America. The international Bank for Reconstruction and Development/The World Bank.

Petrová Z. 2012. Indiánská autonomie? Diskuze kolem postavení domorodých obyvatel v zemích Latinské Ameriky [MSc]. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 79p.

Polišenský J a kol. 1979. Dějiny Latinské Ameriky. Praha: Nakladatelství Svoboda. 829p.

Psacharopoulos G, Patrinos HA. 1994. Indigenous People and Poverty in Latin America. An Empirical Analysis. World Banka Regional Sectoral Studies: 355.

Reader's Digest Výběr. 1998. Všechno o zemi. Místopisný průvodce světem. Praha: Readers's Digest Výběr, spol. s.r.o. 768p.

Roedl B. 2007. Dějiny Peru a Bolívie. Praha 2: Nakladatelství Lidové noviny. 363p.

SI. 2014a. Survival International Charitable Trust: Terminology. Available at <http://www.survivalinternational.org/info/terminology>: Accessed 2014-03-02.

SI, 2014b. Survival International Charitable Trust. Matsés – Survival International. Available at <http://www.survivalinternational.org/tribes/matses>: Accessed 2014-03-02.

SIDA/WTO/PAHO. 2004. Exclusion in health in Latin America and the Caribbean Pan American Health Organization. Extension of Social Protection in Health Series, No. 1, Washington, D.C.

Subaiya L, 2007. International Migration and the Use of Reproductive and Child Health Services in Peru. USAID. From the American People. DHS Working Papers: No. 38.

Shin H, 2005. Child Health in Peru: Importance of Regional Variation and Community Effects on Children's Height and Weight. Journal of Health and Social 48: 418-433.

The World Bank. 2006. A New Social Contract for Peru: An Agenda for Improving Education, Health Care, and the Social Safety Net (ed. D Cotlear). The World Bank, Washington DC.

The World Bank. 2011. Still among the poorest of the poor. Policy Brief. Indigenous Peoples. Available <http://documents.worldbank.org/curated/en/2011/10/15198880/still-among-poorest-poor>: Accessed 2014-03-20.

The World Bank. 2014. Available at http://data.worldbank.org/country/peru#cp_wdi: Accessed at 2014-04-20.

UN. 2013. We Can End Poverty. Millennium Development Goals and Beyond 2015. Available at http://www.un.org/millenniumgoals/pdf/Goal_1_fs.pdf: Accessed at 2014-02-16.

UNESCO. 2004. Universal primary completion in Latin America: Are we really so near the goal? Regional report on Education – related Millennium Development Goals. Available at <http://unesdoc.unesco.org/images/0013/001389/138995eb.pdf>: Accessed 2014-04-20.

UNESCO. 2004b. Education for all. The Quality Imperative. EFA Global Monitoring Report. Available at <http://unesdoc.unesco.org/images/0013/001373/137333e.pdf>: Accessed 2014-04-15.

UNPFII. 2006. Available at <http://undesadspd.org/IndigenousPeoples/UNPFIISessions/PreviousSessions/Fifth.aspx>: Accessed 2014-03-15.

UNPFII. 2008. United Nations Permanent Forum on Indigenous Issues. Mission to Paraguay. Available at http://www.un.org/esa/socdev/unpfi/documents/UNPFII_Mission_Report_Paraguay_EN.pdf: Accessed 2014-02-03.

UNPFII. 2014. Economic and Social Council. Available at:
<http://undesadspd.org/IndigenousPeoples/UNPFIISessions/Thirteenth/Documents.aspx>:
Accessed 2014-04-20.

USIG. 2013. Country information. Peru. Available at
http://www.usig.org/countryinfo/peru.asp#_end1: Accessed 2014-03-20.

Vránová E. 2008. Komplexní geografická charakteristika Peru s důrazem na sociální aspekty země [MSc]. Brno: Masarykova Univerzita v Brně, 118p.

Wachtel N, 1973. Sociedad e ideología. Ensayos de historia y antropología andinas. Lima. Z knihy Dějiny Peru a Bolívie (Roedl, 2007).

World Bank. 2014. Latin America & Caribbean. Peru. Available at
<http://data.worldbank.org/country/peru>: Accessed 2014-04-18

6. Seznam příloh

Příloha 1: Regionální mapa Peru

Zdroj: EmbassyWorld.com